

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 6 NOVEMBER 1929

No. 723

5 NOVEMBER 1929.

Voor de geldmarkt was deze week vol verrassingen. Vrijwel onverwacht kwam Donderdag de verlaging van het Engelsche bankdisconto. Onmiddellijk daarop verlaagde ook De Nederlandsche Bank hare tarieven, eveneens met een half percent, niettegenstaande zij bij de laatste verhooging van de Bank of England hare tarieven niet veranderd had. Hierop volgde Zaterdag de Deutsche Rijksbank met een gelijke verlaging. Veel verandering in den toestand van de Nederlandsche geldmarkt brachten deze verlagingen niet. De geldmarkt was voor den tijd van het jaar zeer ruim en ook de maandswisseling bracht daarin tegen verwachting bijna geen verandering, zoodat de verlaging feitelijk alleen een aanpassen aan den bestaanden toestand beteekent. Particulier disconto noteerde meestal omstreeks 5 pCt. en daalde na de verlaging op 4½ en 4¹³/₁₆ pCt.; gisteren 4½ pCt. Callgeld trok op den laatsten iets aan en steeg daardoor tot 4½ à 5 pCt.; terwijl de prolongatierente, die aanvankelijk weder omstreeks 4 pCt. noteerde, na de opleving van de effectenmarkt op Donderdag en Vrijdag tot 5 pCt. steeg.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank teekent zich duidelijk de invloed van de maandswisseling af. De post binnenlandsche wissels vertoont een vermeerdering van f 20.2 millioen. Deze stijging is ten deele het gevolg van meerdere credietwischen van den Staat; in de afgelopen week blijkt een bedrag van f 11 millioen aan schatkistpromessen rechtstreeks bij de Centrale Credietinstelling te zijn ondergebracht. De beleeningen geven een toeneming van f 28.1 millioen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 2.5 millioen.

De goudvoorraad der Bank liep met f 100.000 terug. De zilvervoorraad daalde met een kleine f 200.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 3.8 millioen en f 3.4 millioen.

De biljettencirculatie vermeerderde met f 52.5 millioen. De rekening-courant-saldi vertoonden een daling van f 900.000. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 21 millioen minder dan verleden week. Het dekingspercentage is 51½.

* * *

Over de afgelopen week, waarin in de financiële wereld zooveel beroering werd verwekt, valt voor de wisselmarkt in de eerste plaats te vermelden de onverwachte disconto-verlaging te Londen, gevolgd door die in Amsterdam, New-York en Berlijn. De toch al nerveuze markt werd er niet gemakkelijker op. De Dollar in Londen, die op 4.87½ opende, liep op tot 4.87½, waarop weder een daling tot 4.88 volgde; slot 4.87½. Hier kwam het Pond van 12.10 op 12.08½ en de Dollar van 2.48 na 2.4770 op 2.4780. De Reichsmark liep van 59.32 op 59.26 terug (tegen Ponden van 20.39—20.40½). De Fransche Francs blijven in Londen nog steeds onder het goudpunt; er komt te Parijs nog steeds goud van Londen en ook uit New-

York aan. De koers kwam van 123.85½ op 123.82½. Door het flauwe Pond noteerden Franken hier 9.76½. De overige Europeesche koersen, alle in sympathie met de leidende deviezen, flauwer. Spanje kwam van 35.60 op 35.15. De Yen handhaafde zich op 119%. Van de Zuid-Amerikaansche deviezen was vooral de Argentijnsche Peso flauw; de koers kwam op 101½. Na het bekend worden van goud-exporten viel er een snel herstel tot 103 à 103½ waar te nemen. Ook de Braziliaansche Milreis was nu iets lager: 29%. Canada heel onregelmatig en flauw: 2.44%. Ook kabel-Batavia lager: 99%.

Op de termijnmarkt verbeterde het disagio van éénmaands Ponden van ⁷/₁₆ tot ¹/₈ c., terwijl éénmaands Dollars, die aanvankelijk 10 c. agio deden, tenslotte een opgeld van 18 c. noteerden, veroorzaakt door het groote aanbod van vrijgekomen contante Dollars.

LONDEN, 4 NOVEMBER 1929.

Ondanks een kleine vermeerdering van de vraag naar geld tegen het einde van October, verliep de maandswisseling ditmaal zeer gemakkelijk.

In beide markten, zóowel geld- als disconto-, trok het verder verloop van de fenomenale opruimingen op de New-Yorksche effectenbeurs, gevolgd door eveneens groote prijsverlagingen op de Europeesche beurzen, groote aandacht.

Het terugvloeien van Europeesch geld, dat nu geen verder empooli kan vinden in New-York en de grotere geneigdheid van New-York om zich niet langer te onttrekken aan de zoo noodige credietverleening in Centraal-Europa, die uit een en ander werden verwacht te zullen resulteren, doen zich reeds gevoelen.

Tot veler verbazing volgde reeds onmiddellijk eene verlaging in den minimum discontokoers der Bank van Engeland tot 6 pCt., ofschoon de Bank de markt tevens liet weten, dat deze verlaagde koers dan ook effectief moest zijn en dat het haar wensch was, dat privaat-disconto op 5½—¹⁷/₁₆ werd gehandhaafd.

In hoeverre dit mogelijk zal zijn bij den geanimeerden kooplust, die er voor wissels bleek te bestaan, zal moeten blijken, maar het zal ontegenzeggelijk noodig zijn, dat de Bank, indien met haar wensch niet voldoende rekening wordt gehouden, andere maatregelen treft om privaat disconto op genoemde prijzen te houden, daar de periode van de 6½ pCt. Bankrate tenslotte toch nog een kleine reductie in den goudvoorraad van de Bank heeft gebracht.

De markt ondervond heden nog eene verdere verrassing in de aankondiging van eene nieuwe 5 pCt. Conversieleening 1944/64 à pari. De bedoeling hiervan is de in 1930 vervallende korte leeningen daarmede af te betalen, terwijl men tevens hoopt, dat een deel der 5 pCt. War Loan 1929/1947 daartegen zal worden ingeruild.

Er wordt hiermede natuurlijk erkend, dat het op het oogenblik niet mogelijk is en ook in de naaste toekomst niet mogelijk zal zijn tegen een lagere rente dan 5 pCt. te leenen. De lage rentegevende Gouvernementsfondsen (Funding Loan, 4½ pCt. Consols en 3½ pCt. Conversie, etc.) waren dan ook flauw.

EEN TRANSPORTINSTITUUT.

Wie zich ook maar zoo af en toe bemoeit met transportvraagstukken, ontwaart onmiddellijk een groot en uitgestrekt probleem, hetwelk nog nergens is opgelost.

Jaren achtereen heeft elk land te maken gehad met de vraag: hoe breid ik mijn verkeersmiddelen zoo veel en vlug mogelijk uit, hoe kom ik het best aan een dichter spoorwegnet, aan meer tramlijnen, kanalen of kanaliseer ik mijn rivieren?

Maar wie nu het onderwerp nog eens bekijkt, ziet dadelijk, dat de grootste zorg in elk land is het te veel aan communicatiemiddelen. Dit is althans een der zijden van de moeilijkheid.

De opkomst van den auto en in zekeren zin ook van het vliegtuig heeft een ontwikkeling aan het verkeerswezen gebracht, die een regelende hand dringend behoefde. Echter niemand wist precies waar deze hand moest vastgrijpen.

De spoorwegen konden niet gemist worden en zij juist hadden het meest van den auto te lijden.

Dus beschermende bepalingen? Het wegdrukken van elke concurrentie aan dit oudere verkeersmiddel toegebracht?

Met de trams was het nog erger. Zij bedienden voornamelijk lokaal verkeer en werden hier en daar als het ware door de auto's gekraakt voor zoover ze niet tijdig het nieuwe verkeersmiddel zelve aan hare onderneming hadden verbonden.

Wat moet hier gebeuren? Helpen of laten sterven?

De autobussen zelve verzezen als paddestoelen uit den grond en gunden elkaar geen duimbreed verkeersgebied zonder strijd op leven en dood.

Was de weg hier de dood of de consolidatie?

Het vliegwezen heeft nog een heele toekomst voor zich en wijl het zich wel evenals de auto's zal moeten blijven bepalen tot vervoer met betrekkelijk kleine eenheden, is een zeer fijn net van luchtlijnen op den duur zeker te verwachten, vooral als de techniek er in slaagt het luchtverkeer nog heel wat goedkooper en gemakkelijker (dit laatste bijv. door verticaal landen en stijgen) te maken. Het zal zonder twijfel zijn aandeel komen opvorderen van het gansche verkeer en juist van het meest waardevolle deel ervan.

Nu wij onlangs de „Graf Zeppelin” met eigen oogen hebben mogen aanschouwen, dringt zich ook hier de gedachte aan ons op van de mogelijkheid van een nieuw en snel transportmiddel van grooter vermogen, hetwelk zijn plaats zal komen opeischen. Moet dat vliegwezen geholpen, of de andere transportmiddelen er tegen beschermd worden?

Bij dat alles geldt voor ons land, voornamelijk voor het goederenvervoer, de waterweg als een eersterangsverkeersgelegenheid, die $\frac{1}{2}$ van dit transport beheerscht en reeds van oudsher in de spoorwegen eenigszins een concurrent vindt, een concurrentie, die aan de overheid nooit aanleiding tot ingrijpen heeft gegeven.

Moeten onze vaarwegen worden uitgebreid; van grotere capaciteit gemaakt?

* * *

Elk verkeersmiddel stelt zijn eigen vragen, die misschien niet al te moeilijk hare oplossing zouden kunnen krijgen, als men slechts dat ééne vervoermiddel in het oog behoefde te vatten.

Maar aldus wordt geen vervoervraagstuk opgelost.

In elk land zit men thans voor het probleem: welk deel van het verkeer moet nu aan elk verkeersmiddel toevallen, hoe moet de verhouding tusschen deze middelen zijn.

En, zooals gezegd, nog nergens schijnt men de oplossing te hebben gevonden. Maar het wordt hoe langer hoe duidelijker, dat de moeilijkheden wel voor een groot deel hieraan zijn te wijten, dat veel te lang is vastgehouden aan een vervoerstelsel, waarbij elke

INHOUD.

	Blz.
EEN TRANSPORTINSTITUUT door <i>H. J. van Braambeeck</i>	988
Het nieuwe rubber-plan door <i>G. A. P. Weyer</i>	989
De dertiende internationale arbeidsconferentie I door <i>Mej. Mr. G. J. Stemberg</i>	992
Het Nederlandsche bedrijfsleven en zijn binnenlandsche markt II (Slot) door <i>W. G. H. van der Zweep</i> ...	994
De stabiliseering van het prijsniveau in „Staatshuishoudkunde en Statistiek” I door <i>Mr. J. G. Koopmans</i>	995
Nikkelen munt. Met naschrift door <i>Mr. K. P. van der Mandele</i>	997
De rijwielvoorziening door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	997
AANTEKENINGEN:	
De geldmarkt in October	998
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam...	999
De beteekenis van de Nederlandsch-Indische producten voor de wereldmarkt.....	1000
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Mr. Dr. J. Ph. Backx: De Haven van Rotterdam, bespr. door <i>C. Vermey</i>	1000
Dr. J. C. W. Cramer: Het volkscredietwezen in Nederlandsch-Indie, bespr. door <i>Mr. D. J. Hulshoff Pol</i>	1001
MAANDLIJFERS:	
Statistisch overzicht van den economischen toestand van Nederland	1002
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 1003—1010	
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

onderneming in hoofdzaak slechts één soort verkeersmiddel gebruikte.

De spoorwegondernemingen gebruikten slechts de treinen en wat auto's, of wagens of karren voor den bestel- en afhaaldienst en in een enkel land exploiteerden zij ook een paar kanalen, havens of stoombootdiensten.

De schipperij deed hetzelfde met haar beurtsdiensten.

De auto-exploitanten, de luchtvaarders, zij houden zich slechts aan den motor in hun eigen transportmiddel geconstrueerd, maar van een verkeer in groot verband is niets te bemerken; van fusie met andere middelen, zelfs van samenwerking daarmede valt nauwelijks iets te merken.

De trams hebben met den moed der wanhoop hare intercommunale lijntjes in 't leven gehouden met sterke overheids-hulp. Alleen daar waar zij intijds den auto haar huis hebben binnengehaald, schijnt de levenskans niet geheel verkeken.

* * *

Het resultaat van dat alles is geweest, dat er in bijna alle landen is gegroeid een toestand van geringe samenwerking en groote vijandigheid over en weer, waarbij slechts gepoogd werd het eigen verkeersmiddel een zekere superioriteit te bezorgen. boven dat der concurrenten, in plaats van de verkeersonderneming dezen voorrang te bezorgen.

Hierin komt nu wat verandering. De spoorwegen hadden reeds lang de controle over een aantal tramwegen en exploiteeren nu ook in zeer nauwe verbinding met hunne treinen de A.T.O. en Van Gend & Loos.

Tal van trams hebben nu ook de autobus tot onderdeel van hare onderneming gemaakt; enkele ook den vrachtauto en een heel enkele ook de boot. Met de autobus en het vrachtverkeer per auto blijft het echter een hopeloze verbrokkeling, waarin nog geene teekening begint te komen, ondanks de bescherming, die de gewijzigde wet op de openbare middelen van vervoer, voornamelijk de autobus heeft gebracht.

* * *

Het gevolg van dit veel te lang zich vastklampen aan slechts het ééne verkeersmiddel is ook terug te vinden in de organisaties, die hier te lande zich over het verkeersgebied hebben gevormd.

Zij bestrijken telkens een streng afgebakend gebied, waarbinnen slechts een transportmiddel zich beweegt. De spoorwegen hebben zich uit den aard der zaak slechts internationaal kunnen vereenigen.

Trams en spoorwegen zijn samen ondergebracht in de Ned. Ver. voor Lokaalspoorwegen en Tramwegen.

De schippersbelangen worden behartigd door Schut- tevaer en nog een aantal vereenigingen, die uitsluitende belangen aan het waterverkeer verbonden, dienen.

De autobussen worden beschermd door den Bond van Autobusdienst-ondernemers en gedeeltelijk door den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland, die zich overigens het vrachtautoverkeer ter harte neemt.

De K.L.M. is evenals de Ned. Spoorwegen een op zich zelve staande onderneming, die waarschijnlijk ook wel hare internationale organisatie zal hebben.

En daarnaast heeft men nog een aantal expeditieverbonden en -bondjes.

Uit dit alles is duidelijk te zien, dat hier in Nederland een zeer verbrokkelde exploitatie in het verkeer is, maar bovendien een strenge scheiding in organisaties, die elk een onderdeel van het verkeer willen dienen en in de meeste andere landen is het niet anders. De arbeid, die daarbij zoowel op het eene als op het andere gebied wordt verricht, blijft daardoor fragmentarisch en beheerscht door een stemming van vijandigheid en concurrentiezucht jegens de andere vervoerende ondernemingen. Het verkeer als geheel wordt niet gediend en de verkeersgestalte, die een land als het onze daarbij zal blijven vertoonen, zal noodwendigerwijze... wanstaltig zijn.

De algemeene groote fout, die er naar mijne opvattingen wordt gemaakt bij den opgroei van ons verkeerswezen, bestaat hierin, dat men niet aanneemt een zekere correlatie tusschen de vervoersmiddelen en niet alles concurrentie is wat de klok slaat. Een druk treinverkeer zal ook gunstigen invloed op de trams en autobussen hebben. Veel watertransport zal onvermijdelijk eveneens vervoer naar de spoorwegen en vrachtauto's toeleiden. Een een algeheele stimulatie van het personen- of goederenvervoer zal aan alle ondernemingen haar voordeel brengen.

* * *

Er zijn dan ook voldoende belangen, die alle groepen van het vervoerwezen gemeen hebben, al stem ik ook dadelijk toe, dat er evenzeer tegenstrijdige belangen zijn.

Maar ik waag toch de opmerking, dat beide soorten van belang het best worden gediend door veel meer te zoeken de positie van samenwerking en onderlinge aanvulling dan die der felle vijandschap en concurrentie. De ervaring in bijna alle landen heeft wel laten zien, dat daaruit geen behoorlijk transportgeheel groeit en er geen denken aan is, dat met handhaving van dit stelsel der gescheiden transportmiddelen, elk gehanteerd door een groep transporteurs, die slechts heil zien in bekampen der andere vervoersmiddelen, er een economisch en doelmatig geheel komt. Het valt te betreuren, dat zoowat nergens het verkeer als één geheel wordt gezien en slechts alle kracht wordt gezet op een grooter of kleiner onderdeel daarvan.

De toenmalige Minister van Waterstaat heeft dit destijds eenigermate begrepen, toen hij de Staatscommissie-Patijn instelde, die althans het verkeersvraagstuk in grooter verband heeft te beschouwen. In Engeland en Duitschland zijn overeenkomstige commissies bezig geweest en nog bezig het moeilijke vraagstuk een oplossing te geven. In België is een hoogere raad van vervoer door den koning ingesteld.

Overal wordt gezocht naar een beter geheel van het nationale transportwezen aan de hand van de bijzondere positie, waarin elk land verkeert.

Ik mag er op wijzen, dat door mij in de Tweede Kamer een poging werd gedaan om te komen tot een ambtelijken vervoerraad, zooals later in België inge-

steld. De Kamer nam de motie aan, doch Minister Van der Vegte zag er geen heil in en weigerde de motie uit te voeren.

Ook het Koninklijk Instituut van Ingenieurs deed het zijne om aan het geheel van het verkeer volle aandacht te doen schenken door in zijne afdeling voor Technische Economie op 2 Maart van dit jaar een viertal praeadviezen over de „Economische Regeling van het Verkeerswezen” te doen bespreken.

* * *

Dezen kant zal het zeker uit moeten en ik heb mij daarbij al dikwijls afgevraagd, waaraan het toch te wijten is, dat wij in ons land wel een Nijverheidsraad, een Middenstandsraad, een Wegencongres, een Landbouwenootschap, een Koloniaal Instituut en tal van andere gezelschappen hebben, die zich ten doel stellen bepaalde algemeene belangen te bevorderen, doch nog maar altijd missen een Transportinstituut, of hoe men dat lichaam ook zou willen noemen — een lichaam dat het verkeer in zijn algemeenheid, in zijn onderling verband en in zijn afzonderlijke onderdeelen en groepen zal hebben te bestudeeren en bevorderen en dat er zeer veel toe zal kunnen bijdragen om de stemming van antagonisme te doen plaats maken voor eene overtuiging van samenwerking.

In Engeland heeft men daarvoor „The Institute of Transport”, dat op schitterende wijze deze taak vervult door uitgave bijv. van een allerbelangrijkst groot weekblad „Modern Transport”, door het beleggen van congressen en het samenstellen van rapporten en nog veel meer. In dit instituut komen spoorwegen en weggebruikers, de luchtvaart en scheepvaartondernemingen, havenbeheerders en directeurs van bij het verkeer betrokken ondernemingen samen om het allernieuwste en het allerbeste op transportgebied te bespreken en de kennis ervan te verbreiden. Ik ben er dan ook diep van overtuigd, dat een transportinstituut in ons land ook zeer veel er toe zou kunnen bijdragen om het verkeerswezen in vollen omvang te bevorderen en te dienen, zoodat er een behoorlijke coördinatie tusschen de diverse verkeersmiddelen wordt verkregen.

Indien hiertoe het initiatief genomen zou worden door iemand met verren blik en niet belast met enigerlei wantrouwen van één der vele „partijen” in deze kwestie, zou hij aan het verkeer en daardoor aan het land naar mijn gevoelen een zeer grooten dienst kunnen bewijzen.

H. J. VAN BRAAMBEEK.

HET NIEUWE RUBBER-PLAN.¹⁾

Het Comité ter behartiging van de belangen der Nederlandsche rubberproducenten heeft in den aanvang van deze maand belanghebbenden verrast met een circulaire, dienende tot voorbereiding van een vergadering, welke op 22 dezer te Amsterdam is gehouden. In deze circulaire werd betoogd dat, afgaande op de statistische positie van het product, een hogere prijsbasis meer reden van bestaan heeft dan het tegenwoordige lage marktniveau, welk lage marktniveau, volgens de opstellers van de circulaire, onmiskenbaar het gevolg is van krachtige en tot nu toe met succes bekroonde pogingen van Amerikaansche zijde toegepast om den marktprijs te drukken. Dit succes van de Amerikanen schrijft het comité toe aan het feit, dat tegenover een ongeorganiseerd aantal van honderden producenten, een zeer gering aantal industrieelen staat die, dank zij ook de activiteit van hunne in het verre Oosten werkzame agenten, over betrouwbare gegevens beschikken, waardoor zij in staat zijn hun wederzijdsche en gelijklopende belangen te die-

¹⁾ Wij verwijzen met betrekking tot dit onderwerp naar de beschouwingen van Jhr. Mr. L. H. van Lennep, in ons nummer van 30 October jl. Evenals in het artikel van Mr. van Lennep worden in het thans gepubliceerde artikel van den heer Weijer een aantal bezwaren tegen het nieuwe rubberplan ontwikkeld. Red.

nen. Het comité wenscht dus tegenover het georganiseerd optreden van verbruikers een tegenwicht te vormen door een georganiseerd optreden van producenten, en nu ligt, naar hun gevoelen, de mogelijkheid voor een oplossing besloten in de thans heerschende verhouding tusschen productie en consumptie.

Zij gaan er dan voor hun verder betoog van uit, dat in 1929 bij een verbruik van 790.000 tons, de productie 831.000 tons zal bedragen. Zij nemen verder aan, dat de consumptie in 1930 8 pCt. hooger zal zijn dan die van 1929, wat zij aan den lagen kant achten, waar de stijging van 1929 bij 1928 vergeleken 16 pCt. was, en meenen dus voor 1930 te mogen rekenen op een verbruik van 850.000 tons. De productie gedurende 1930 daarentegen zal, naar het inzicht van het Comité, niet grooter behoeven te zijn dan 820.000 tons.

Het Comité acht zich met deze ramingen aan den veiligen kant en constateert dat dus in 1930 een tekort van productie tegenover consumptie moet ontstaan van circa 30.000 tons. De verdere redeneering is dan als volgt: gegeven dit waarschijnlijke tekort „lijdt het geen twijfel” dat in den loop van 1930, wellicht in het tweede halfjaar, een stijging van den marktprijs moet intreden. Producenten hebben, om betere rubberprijzen te zien, dit oogenblik dus slechts af te wachten, maar hebben het in hun hand, dit moment te vervroegen („dien toestand te verdisconteeren”, noemt het comité dit) door oprichting van een internationale producenten-vereeniging, waarvan de leden zich verplichten, een deel hunner productie, tot een gezamenlijke hoeveelheid van niet meer dan 45.000 tons, in te brengen in een centrale verkoopsorganisatie. De grondslag voor de, overigens nader bij reglement vast te stellen, werkwijze van de verkoop-centrale zal zijn, dat zij de ingebrachte rubber niet zal verkopen, althans niet gedurende een bepaalden termijn, waarvoor ter vergadering één jaar werd genoemd, beneden een vastgestelden prijs. Met het overige deel van zijn productie blijft de planter vrij in zijn disposities van verkoop. Hierdoor zijn de verbruikers aangewezen op de hoeveelheden rubber, welke door producenten in het vrije ruilverkeer worden aangeboden; dit aanbod niet voldoende zijnde ter dekking van hunne behoeften „kan het niet anders, of de tot standkoming van de associatie moet een onmiddellijke prijsverbetering tengevolge hebben”. Hoewel het Comité zich zeer positief over het gunstige resultaat van haar associatie uitlaat, voegt het, blijkbaar ter overbodige geruststelling, hieraan nog toe dat, gesteld dat deze gunstige verwachtingen niet worden verwezenlijkt, de leden hun recht houden op de opbrengst van de „tot marktwaarde” te realiseren rubber, daarbij in het midden latende, wat die marktwaarde dan wel zal zijn.

Het resultaat van de vergadering van 22 October was, dat de producenten van slechts 30.000 tons rubber zich bereid verklaarden aan de vorming van de verkoops-associatie en het aanleggen van den „ijzeren voorraad” mede te doen, zoodat, indien desondanks het plan door zoude gaan, slechts circa 6.000 tons voor afzondering uit de consumptie-voorraden in aanmerking zou komen. Hoewel het Comité nog overweegt, wat het thans te doen staat, en uiteraard veel zal afhangen van de houding, die zal worden aangenomen door de Engelsche producenten, is het nu wel duidelijk, dat het op zijn best zeer veel moeite zal kosten om de door het Comité noodig geoordeelde hoeveelheid van 45.000 tons bijeen te krijgen.

Nu is het wel merkwaardig, dat ter vergadering wel gesproken is over de kansen die al dan niet aanwezig zijn tot verkrijging van voldoende medewerking om het plan een begin van uitvoering te kunnen geven, dat wel van gedachte is gewisseld omtrent den noodzakelijken minimum-duur van de aaneensluiting, waarvoor door den heer Burger één, en door Prof. Treub drie jaar is genoemd, dat wel twijfel is geopend aan de juistheid van de gebezigde productie- en

consumptie-cijfers, waarvoor men zelfs andere in de plaats heeft gesteld, dat wel aandacht werd geschonken aan het probleem van de inlandsche rubber, maar dat men heeft nagelaten om zich, zooals het in de nota van het Comité heet „op een economischen grondslag te plaatsen”, waarvoor het Comité zelf overigens allerminst het voorbeeld heeft gegeven in de door het rondgezonden nota, waarin van een zoodanigen economischen grondslag weinig te bespeuren is.

Om te beginnen is het Comité volkomen in gebreke gebleven om ook maar eenigszins aannemelijk te maken, dat het simpele feit, dat de eigenaren van een partij rubber ter maximale grootte van 45.000 tons deze rubber opslaan tot een prijs te maken zal zijn van f 0.80, het bedrag door den heer Burger ter vergadering genoemd, een stijging van den rubberprijs tengevolge zal hebben, en zulks nog wel, naar het Comité heeft verzekerd „onmiddellijk”. Het Comité is er blijkbaar van uitgegaan, dat deze stelling geen bewijs behoeft en de vergadering heeft, merkwaardigerwijs, om dit bewijs niet gevraagd. Toch ligt de juistheid van dezen voornaamsten grondslag van het plan-Burger allerminst voor de hand, integendeel, er is alle grond voor twijfel. Houden wij ons aan de door het Comité verstrekte cijfers: productie in 1929 831.000 tons, consumptie 790.000 tons. Er is dus een overschot van 41.000 tons. Het is duidelijk, dat een dergelijk overschot de positie van producenten eenigszins verzwakt, en het is waarschijnlijk, dat hierdoor een nadeelige invloed wordt uitgeoefend op den prijs, waartegen *de geheele productie* door producenten kan worden verkocht. In 1930 zal de toestand, wederom volgens de circulaire, geheel anders zijn: dan is de consumptie 850.000 tons bij een productie van slechts 820.000 tons, er ontstaat dan een tekort en de prijs zal oploopen. Maar als deze prognose juist is, dan ligt toch de vraag voor de hand, waarom het Comité niet een stap verder gaat en een eind maakt aan de onzekerheid, die er ten aanzien van het welslagen van haar plan door de houding van een groot deel van de belanghebbenden heerscht, door eenvoudig de voor de vorming van den ijzeren voorraad benodigde hoeveelheid rubber tegen marktprijs te kopen en straks met winst te verkopen, want daar komt, wat het beoogt, practisch toch op neer. Maar wat doet het Comité dan? Het vergroot dan kunstmatig de vraag naar rubber, omdat een extra vraag voor een speculatief doel, nl. het aanleggen van een voorraad, aan de normale vraag van consumenten wordt toegevoegd. De rubber wordt dus kunstmatig schaarsch gemaakt, wat het waarschijnlijk doet worden, dat de prijs voor ready zich hooger zal stellen, maar, tevens wordt, en dat schijnt het Comité geheel over het hoofd te zien, het plechtanker van het heele plan, nl. het voor 1930 voorspelde tekort, weggenomen. Wat meer speciaal op den weg van den handel en van de rubbergebruikende industrie ligt, nl. het transporteren van het surplus van heden naar het tekort van morgen, zal, indien en voor zoover de commissie haar zin krijgt, door het Comité, ergo door de planters zelf geschieden. Het Comité krijgt dan evenwel ook tot taak om deze opgelegde voorraden t.z.t. weer te liquideeren. Hoe kan die liquidatie anders plaats vinden dan door dien opgelegden voorraad bij de productie te voegen en tezamen daarmede aan de verbruikers aan te bieden? Met beleid, zeker, dat mogen wij bij voorbaat wel aannemen, maar hoe ook, het rubbertekort van 1930 is hiermede aangevuld, ergo is de voorspelling van hogere prijzen, uitsluitend als uitvloeisel van dit gecalculerde tekort, moeilijk meer vol te houden. Maar tevens wordt het dan uiterst dubieus, of het kunstmatig verwekken van de schaarschte in 1929 wel een prijsverhoging tengevolge zal hebben. Immers kopers-verbruikers en termijnspeculanten weten dat de manoeuvre van producenten tot gevolg heeft, dat het voor 1930 geraamde tekort zal verdwijnen, dat er dus geen aanleiding is om de latere termijnen erg veel duurder te gaan betalen dan de contante, doch waar-

schijnlijk wèl om op de termijnmarkt latere leveringen te gaan aanbieden, en dit doende bewerken zij een prijsvereffening, een vervlakking als het ware, van de noteeringen. Of producenten daarmee erg op zullen schieten is de groote vraag.

Het Comité maakt verder de groote fout, dat het aanneemt, dat het huidige lage prijspeil het gevolg is van enkele op dit oogenblik werkende invloeden, en dat toekomstige mogelijkheden op de prijsvorming van geen invloed zijn. Het vergeet, dat het waarlijk niet alleen de fabrikanten van rubber-artikelen, eenvoudigshalve de verbruikers genoemd, zijn, die actief op de rubbermarkt optreden, maar dat een heirleger van kooplieden en termijnspeculanten over de geheele wereld verspreid op elk oogenblik van den dag bezig is om de toekomstverwachtingen, die ten aanzien van het product worden gekoesterd, te materialiseren in transacties op de termijnmarkt, en dat dus ook de verwachting, dat in 1930 een tekort aan rubber zal ontstaan, voor zoover die meening wordt gedeeld, al verdisconteerd is in de termijnoteeringen van het product, die ontstaan als gevolg van de op die meeningen gebaseerde termijnspeculaties. En voor zoover deze kooplieden en speculanten, wat dit vermoedelijke tekort betreft, met het Comité van meening mochten gaan verschillen, zullen zij partijen op termijn gaan verkopen, en deze termijnverkoop zullen dan een invloed op de rubbermarkt hebben, die het Comité in het geheel niet heeft voorzien en waartegen het met zijn ijzeren voorraad eenvoudig machteloos zal staan. Te oordeelen naar de geregistreeerde termijnoteeringen voor rubber zou men bijna zeggen, dat „de markt”, wat deze hoofdzaak betreft, inderdaad met het Comité van meening verschilt!

Nu is het uiteraard best mogelijk, dat, wie thans nog niet aan het onvermijdelijke van dat tekort geloof, zijn meening zal hebben te herzien, en dat de tegenwoordige baisse in een hausse zal omslaan; in dat geval zullen dus transacties worden ondernomen, die een verbetering der noteeringen met zich mede zullen brengen, maar dat een dergelijke hausse zou inzetten alléén, omdat een deel van de rubberplanters een hoeveelheid rubber eenigen tijd opsluit, is geenszins aannemelijk. De ervaring met dergelijke „corners” opgedaan is werkelijk in het algemeen anders!

Wat betreft de cijfers, die voor het Comité als uitgangspunt hebben gediend, het volgende: Afgescheiden van het feit, dat voor rubberstatistieken, naar de ervaring leert, wel zeer sterk geldt, dat straks „een wijze komt, die 't wegredeneert” — en zulke wijzen zijn ter vergadering van 22 October inderdaad verschenen —, afgescheiden dus van het feit, dat de cijfers zelfs, voor zoover ze het heden en het verleden betreffen statistisch-historisch allermint onomstootelijk vast staan, heeft het Comité geheel over het hoofd gezien, dat deze productie en deze consumptie niet van uiterlijke invloeden volkomen onafhankelijke, als het ware kosmische verschijnselen zijn, doch dat zij wel degelijk sterk beïnvloed werden en worden door de hen omringende economische factoren. In hoeverre — om bij het uitgangspunt van het Comité te blijven — de economische factoren die in 1930 zullen gelden anders zullen zijn dan die van 1929, in hoeverre die factoren een belemmerenden of een aanwakkerenden invloed op de productie eenerzijds en de consumptie anderzijds zullen uitoefenen, weten wij niet, en wij zullen er het Comité geen verwijt van mogen maken, dat het dit ook niet weet. Maar wèl moeten wij, en dit had het Comité bij het uitwerken van zijn plan stellig moeten doen, bij onze prognose in aanmerking nemen, dat het geen in rust zijnd object is, dat wij onder de loupe hebben, maar dat wij integendeel bezig zijn met de bestudeering van zich als gevolg van allerlei invloeden doorlopend wijzigende verschijnselen. Op zichzelf verbiedt dit inzicht ons reeds om, indien wij zelf een bepaalde werking gaan uitoefenen, zoals i.c. het Comité met zijn ijzeren voorraad, te voorspellen dat dit of dat gaat gebeuren.

Want dan zouden wij over het hoofd zien, gelijk het Comité inderdaad over het hoofd ziet, dat de quantitative productie en consumptie, waarvan wij uitgaan, hebben gegolden resp. zullen gelden onder bepaalde uitwendige verhoudingen, o.m. dus bij een bepaalde prijs. Bij de prijsnoteeringen, zoals die in 1929 zijn geweest is dus een consumptie ontstaan van 790.000 tons, en een productie van 831.000 tons. Hoe groot zal in 1930 de consumptie zijn bij een hooger prijs, bijv. bij f 0.80, het einddoel van den heer Burger, hoe groot is dan de productie? Wij weten het niet en zullen ons zeker niet schuldig maken aan eenige voorspelling, maar gesteld eens dat de productie door dien hooger prijs met 2 pCt. gestimuleerd werd (men denke slechts aan de inlandsche rubber), en dat de consumptie met 2 pCt. afneemt, doordat het artikel voor sommige doeleinden te duur wordt, waar blijft dan het geraamde tekort, en waar blijven dan de hogere prijzen? Het Comité gaat dit probleem stilzwijgend voorbij. Blijkbaar neemt het aan, dat bijaldien het door zijn kunstgreep een hooger prijsniveau weet te verwekken, desniettegenstaande de verhouding tusschen productie en consumptie zoo zal blijven, dat die hogere prijzen kunnen worden gehandhaafd, ook voor de hoeveelheid, die tijdelijk aan den ketting werd gelegd, maar dit is volkomen in strijd met de logica en met de ervaring, die men ter bepleiting van het plan juist als uitgangspunt gekozen heeft.

Nu zou men misschien nog kunnen redeneeren: baat het niet, het schaadt ook niet, gelijk door het Comité ook min of meer wordt gesuggereerd waar het schrijft dat, gesteld de gunstige verwachtingen worden niet verwezenlijkt, de leden hun recht houden op de opbrengst van de tot marktwaarde te realiseren rubber. Dit recht nu van de leden staat onherroepelijk vast, maar minder vast staat, wat die „marktwaarde” zal zijn, op het oogenblik dat het tot die realisatie moet komen. Worden de verwachtingen niet verwezenlijkt, m.a.w. mislukt de opzet, dan is de kans groot, dat die marktwaarde lager ligt, dan de prijs, dien men had kunnen bedingen, toen de ijzeren voorraad werd aangelegd. Geldelijke schade voor de leden is dus allermint buitengesloten, al is het moeilijk om het bedrag dier schade precies vast te stellen, maar nog erger is het dat, wederom in het geval dat het plan geen succes heeft gehad, dus in een periode van lage prijzen, dus over-aanbod, bovendien nog de opgespaarde hoeveelheid van 45.000 tons aan de markt komt. De associatie komt dan in de positie te verkeren van een rubberspeculant in liquidatie, voor haar zelf en dus voor hare leden geen prettige positie en voor de rubbermarkt een bepaalde bedreiging. Zijn wij dus van de baat geenszins overtuigd, wij houden tevens ons hart vast voor al het kwaad, dat er uit voort kan vloeien!

De positie dus van den planter, die meedoet aan het plan-Burger en een deel van zijn productie in het pakhuis van de associatie brengt, zichzelf dus de, zij het lage, inkomsten onthoudt, die hij zou krijgen indien hij zijn geheele productie steeds geleidelijk tegen marktprijs, hetzij prompt, hetzij vooruit verkoopt, is geen andere dan die van iederen willekeurigen rubberspeculant, die een voorraad rubber aanlegt in de hoop op hogere prijzen. Dat behoeft niet noodzakelijk een verkeerde transactie te zijn, onder bepaalde omstandigheden kan dat juist gezien blijken te zijn, maar men moet goed voor ogen houden: ten eerste dat men hiermede niet de verbruikers kan forceeren een hooger prijs te betalen en ten tweede, dat dit een handeling op zichzelf is, die niets met het plantersbedrijf te maken heeft, brengende met zich mede risico's, die niet de natuurlijke aanleve van de cultuur zijn, en die in de meeste gevallen dus ook niet onder oogen zijn gezien door hen, die de gelden voor de onderneming hebben verstrekt.

G. A. P. WEYER.

DE DERTIENDE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE.

(Zeeliedenconferentie).

I.

Voor de tweede maal kwam dit jaar te Genève de Algemeene Conferentie van den Arbeid bijeen; op 10 October nam nl. de 13de Internationale Arbeidsconferentie een aanvang, wier agenda slechts onderwerpen, maritieme zaken betreffende, bevatte. Ingeschreven waren de volgende onderwerpen:

1o. Regeling van den arbeidstijd aan boord van schepen.

2o. Bescherming van zeelieden in geval van ziekte (daaronder begrepen behandeling van getroffen en aan boord) d.w.z.:

a) de individueele verplichtingen van den reeder ten opzichte van zieke of gewonde zeelieden;

b) de ziekteverzekering van zeelieden.

3o. Bevordering van het welzijn der zeelieden in de havens.

4o. Diploma van bekwaamheid voor koopvaardij-officieren.

Die Conferentie wordt dan ook met den naam van zeeliedenconferentie aangeduid.

Aanvankelijk scheen het of het getal 13 de Conferentie onheil aanbrengen zou; er ontstond nl. een conflict met de reeders, die met heengaan dreigden. Aanleiding daartoe was het volgende. Zooals bekend is, verlangt artikel 389 van het Vredesverdrag van Versailles, dat de aanwijzing van den werkgevers- en arbeidersafgevaardigde en diens technische raadsliden geschiedt in overeenstemming met de voornaamste vakorganisaties van werkgevers en arbeiders, waaronder dan algemeen verstaan worden de algemeene vakverenigingen, niet de categorale bonden. In Engeland had de huidige Regeering, evenals vóór haar de andere Regeeringen, ook bij de vorige zeeliedenconferenties gedaan hadden, voor zooveel de werkgeversafvaardiging betreft tot de National Confederation of Employers Organisations (een algemeene vakvereniging) de uitnodiging gericht om een voordracht te doen. Die Confederation verzocht, met het oog op het maritieme karakter der Conferentie, aan de Shipping Federation Limited en aan The Employers Association of the Port of Liverpool om haar de noodige voordrachten te doen. Tegen deze wijze van raadplegen door de Engelsche Regeering maakten de reeders in Engeland geen bezwaar. (In ons land werd het overleg op overeenkomstige wijze gevoerd. De Regeering wendde zich tot de Afdeling Nederland van de Internationale Organisatie van Industrieele Werkgevers, die weer de Reedersverenigingen uitnodigde een voordracht te doen). Voor zooveel de arbeidersafgevaardigde en diens raadsliden betreft, richtte de Engelsche Regeering, evenals in 1920 en 1926 geschiedde, zich tot de Trade Union Congress, de voornaamste algemeene arbeidersorganisatie. Deze organisatie verzocht aan de National Union of Seamen 3 personen als technische raadsliden voor te dragen. Deze Union, een categorale bond, stelde zich echter op het standpunt, dat zij de voornaamste vakvereniging was, die geraadpleegd had moeten worden en een voordracht had moeten doen voor de benoeming van den afgevaardigde naar de zeeliedenconferentie en weigerde daarom een voordracht voor de 3 technische raadsliden te doen. De Engelsche Regeering stelde daarop de delegatie samen, waarin derhalve geen vertegenwoordigers van voornoemde Seamen's Union werden opgenomen. In het feit, dat op de Conferentie te Genève die Union of Seamen nu niet vertegenwoordigd zou zijn, vonden de Engelsche reeders aanleiding hunnerzijds geen voordracht tot benoeming van een werkgeversafgevaardigde en diens technische adviseurs te doen. Zij waren derhalve op de Conferentie niet vertegenwoordigd. De werkgeversvertegenwoordigers van de andere landen, die over het algemeen aangewezen waren op dezelfde wijze als in Engeland zou zijn geschied, vonden

in de afwezigheid van de Engelsche reeders, van vertegenwoordigers van de Union of Seamen en in het niet aanwezig zijn van Noorwegen¹⁾ aanleiding het ware maritieme karakter der Conferentie te ontkennen; zij waren verder van oordeel, dat zij niet aan de werkzaamheden der Conferentie konden mededoen, indien zij niet de verzekering ontvingen, dat de Conferentie de tot nog toe gevolgde methode van aanwijzen voor de toekomst wijzigen zou, zoodat een herhaling van hetgeen in Engeland thans was geschied, voorkomen zou worden. Met het oog daarop, dienden zij een resolutie in, van de volgende strekking: de Conferentie zou verklaren, dat de samenstelling van de afvaardiging, voor zooveel werkgevers en arbeiders betreft naar zeeliedenconferenties, zou moeten geschieden in overeenstemming met de voornaamste reeders- en zeeliedenorganisaties; zij zou den Raad van Beheer belasten om maatregelen te nemen ten einde herhaling in de toekomst te voorkomen en de Commissie voor de geloofsbrieven zou belast worden om zoodanige maatregelen te nemen, dat de huidige toestand verbeterd werd. Hoe zou die Commissie dat moeten doen? Die resolutie werd na bestrijding, o.a. van Dr. Nolens, de eerste Nederlandsche Regeeringsafgevaardigde, verworpen. Dr. Nolens wees er, evenals verscheiden andere afgevaardigden, op, dat art. 389 van het Vredesverdrag van Versailles de samenstelling der delegatie naar de Internationale Arbeidsconferenties beheerscht en dat de Conferentie daarin geen wijziging brengen kan. Ingevolge voornoemd artikel moet de aanwijzing van den werkgeversafgevaardigde en diens raadsliden geschieden in overeenstemming met de voornaamste vakorganisaties van werkgevers. Dat artikel eischt niet, dat de aanwijzing van den arbeiders-, onderscheidenlijk werkgeversafgevaardigde in overeenstemming zoowel met de werkgevers- als met de arbeidersorganisaties moet zijn. In het stellen van dien eisch door de werkgevers, zag hij een misbruik van hun bevoegdheid. Hadden de Engelsche reeders bezwaren tegen de aanwijzing van den arbeidersafgevaardigde, dan konden zij den gewonen weg volgen en bezwaren tegen diens benoeming inbrengen en op die wijze deze quaestie (die van de vertegenwoordiging bij speciale conferenties) ter tafel brengen. De gedragslijn, welke zij nu volgden, deed veel aan een dreigement denken. Voor de resolutie kon hij dus niet stemmen. Iets anders zou het zijn, indien een korte verklaring afgelegd werd, waarin de wensch te kennen gegeven werd, dat bij de aanwijzing van niet-regeeringsgedelegeerden naar een conferentie als de onderhavige met de besproken moeilijkheden rekening zal gehouden worden. Nadat bedoelde resolutie met 64 stemmen tegen en 24 stemmen voor op Zaterdag 12 October verworpen was, meenden de reeders 's Maandags d.a.v. niet te moeten komen en werden de werkzaamheden zonder hunne medewerking voortgezet. Na onderhandelingen, die een paar dagen duurden en gedurende welken tijd de werkgevers steeds geen deel aan de Conferentie namen, nam de Conferentie op voorstel van de Regeeringsgedelegeerden van Engeland, Finland en Frankrijk een resolutie aan, waarbij aan den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau verzocht werd om — gezien de moeilijkheden, welke zich bij de zittingen, gewijd aan zaken zeelieden betreffende, voorgedaan hebben, daaronder begrepen de samenstelling van de delegaties, voor zooveel het niet de Regeeringsafgevaardigden betreft, — een oplossing te zoeken om in de toekomst een herhaling van de moeilijkheden te voorkomen. Die resolutie werd met 54 stemmen voor, 19 tegen aangenomen; voor de stemming verklaarde Dr. Nolens, dat hij vóór zou stemmen, omdat n.z.m. die resolutie ten doel had de moeilijkheden, die z.i. meer van nationalen dan wel internationalen aard zijn, naar den Raad van Beheer

¹⁾ Die niet-aanwezigheid lag in het feit, dat het Storting het noodige crediet geweigerd had.

te verwijzen en het den werkgeversgroep gemakkelijker zou maken tot gezonde reden terug te keeren. De arbeidersgroep stemde tegen die resolutie, doch bleef aan de werkzaamheden der Conferentie deelnemen. De vraag, waarom het hier gaat — afgescheiden van andere dieper liggende niet genoemde oorzaken — is derhalve deze, hoe moet de vertegenwoordiging, voor zooveel de werkgevers en arbeiders betreft, naar speciale, in het bijzonder maritieme conferenties geschieden. De Raad van Beheer heeft nu die vraag in onderzoek. We zullen moeten afwachten, wat het resultaat van het onderzoek van den Raad van Beheer zal zijn. De tekst van art. 389, 3de lid, van het Vredesverdrag veranderen kan hij in elk geval niet. Ik kan hier nog aan toevoegen, dat bij zeer veel afgevaardigden de neiging bestaat, om die z.g. speciale conferenties af te schaffen.

Na de aanneming van bedoelde resolutie namen de werkgevers weder deel aan het werk der Conferentie. Intusschen hadden de verschillende commissies reeds vergaderd en beslissingen genomen, die dus zonder medewerking van de werkgevers waren tot stand gekomen. In verband daarmee hebben de werkgevers aan de rapporten minderheidsnota's toegevoegd, waarin zij hun standpunt ten aanzien van de behandelde onderwerpen uiteenzetten.

Van de onderwerpen, welke op de agenda ingeschreven stonden, stond, zooals wel te begrijpen valt, het vraagstuk van de regeling van den arbeidsdag aan boord van schepen in het middenpunt der belangstelling. Tot goed begrip zij hier er de aandacht op gevestigd, dat over al de 4 genoemde onderwerpen de eerste discussie plaats vond. Stelde de Conferentie de laatste jaren zelf de vragen vast, welke aan de Regeeringen gedaan zouden worden, dit keer werd voor het eerst een enigszins andere procedure gevolgd. De Conferentie stelde, door aanneming van een resolutie een soort handleiding voor het Internationaal Arbeidsbureau op, aan de hand waarvan dan dat Bureau de aan de Regeering te zenden vragen zal opmaken. Wat de werkwijze betreft, mag ik er hier wel op wijzen, dat de Conferentie nog aan het zoeken en tasten is. De eerste jaren werd een onderwerp slechts éénmaal behandeld en stelde de Conferentie reeds dadelijk een ontwerp-verdrag of aanbeveling vast. Deze wijze van werken was niet bevredigend. Daarna heeft men een proef genomen met het systeem van de tweede lezing. Het eerste jaar werd een ontwerp-verdrag vastgesteld, daarna werd aan de Regeeringen gelegenheid gegeven amendementen voor te stellen, welke het jaar daarop in behandeling kwamen. Ook dat systeem voldeed niet. Toen werd het geprobeerd met het systeem der dubbele discussie. Het eerste jaar zou de Conferentie de algemeene beginselen van een onderwerp bespreken en een vragenlijst vaststellen; het andere jaar een ontwerp-conventie. Al weer bleek mis getast te zijn. De Conferentie was niet het geschikte lichaam om een vragenlijst vast te stellen. Ditmaal werd een proef genomen met het stelsel, waarbij de Conferentie algemeene beginselen besprak en richtlijnen vaststelde voor het Internationaal Arbeidsbureau, aan de hand waarvan dat Bureau de vragen zal ontwerpen. De tijd zal leeren of deze methode de geschikte zal blijken te zijn.

Keeren we na deze uitwijding terug tot de regeling van den arbeid aan boord van schepen. De Commissie, die dit onderwerp behandelde, stelde in den vorm van een resolutie de punten vast, waarover de Regeeringen gehoord moesten worden. Aan de hand van een door het Internationaal Arbeidsbureau opgemaakt concept besprak zij de verschillende belangrijke quaesties. Het zou mij te ver voeren die alle hier te bespreken. Ik volsta met enkele belangrijke te noemen.

In de inleiding van de resolutie wordt allereerst de wenschelijkheid uitgesproken om de Regeeringen te raadplegen over de quaestie van internationale regeling van den arbeidstijd aan boord van schepen in een

conventie en in de tweede plaats over de vraag of die regeling moet plaats hebben op den grondslag van den 8-urendag of de 48 urenweek met zoodanige uitzonderingen en wijzigingen als de bijzondere omstandigheden van de scheepvaartindustrie noodig maken. (Aan die inleiding werkten de werkgevers niet mee). Aan voornoemde inleiding wenschten de werkgevers toe te voegen de wenschelijkheid om inlichtingen te vragen over: 1o. de uren van werkelijken arbeid (travail effectif), 2o. uren van scheepsdienst, 3o. uren van presentie (stand-bij). Van arbeiderszijde werd daartegen o.a. aangevoerd, dat onderscheid tusschen 1 en 3 zeer moeilijk te maken is. Elke diensttijd omvat een periode van aanwezig zijn en van werkelijken arbeid. Daarbij doet zich dan de vraag voor, wat moet onder werkelijken arbeid verstaan worden. Bovendien werd gevreesd, dat die onderscheidingen langeren diensttijd tot resultaat zouden hebben. Na langdurige discussie is besloten, dat de Regeeringen geraadpleegd moeten worden over de vraag wat verstaan moet worden onder 1o. normalen arbeidstijd, 2o. uren van werkelijken arbeid, 3o. uren van aanwezigheid, 4o. overwerkuren, 5o. vergoeding voor overwerkuren, 6o. werkzaamheden voor de veiligheid.

De Commissie besliste, dat de visscherij niet onder de toepassing van een eventueele regeling zou vallen, doch later het voorwerp van een bijzonder onderzoek zou uitmaken.

Tot veel debat gaf ook de vraag aanleiding op welke personen een eventueele regeling betrekking moest hebben. Het Internationaal Arbeidsbureau was er van uitgegaan, dat zooveel mogelijk iedereen aan boord onder de regeling zou vallen met een paar uitzonderingen als kapitein, loodsen, e.a. De reeders dienden een amendement in om de eventueele regeling niet van toepassing te doen zijn op de officieren. Dat voorstel ontlokte veel verzet. Als argument voerden de reeders aan, dat de 8-urenconventie van Washington eveneens het toezichthoudend personeel uitsloot. Van arbeiderszijde werd aangevoerd, dat juist voor de stuurlieden een arbeidsregeling zeer noodzakelijk was. Nadat het reedersamendement verworpen was, is een amendement aangenomen om het oordeel te vragen over een uitzondering voor „geen wachtdoende” officieren. Ik veroorloof me hier op te merken, dat bij velen ten onrechte de meening bestaat, dat, wanneer over een speciaal punt geen vraag wordt gesteld, een Regeering dat punt ook niet in haar antwoord zal aanroeren. Een Regeering, die van oordeel is, dat officieren in het algemeen buiten de regeling moeten vallen, zal, al is daarvoor geen speciale vraag, dit zeker wel proprio motu meedeelen.

Voorts werd aandacht gewijd aan de quaestie of een regeling van toepassing zou moeten zijn op personen niet in dienst van de reeders, zooals bijv. de barbier, bloemenverkoopers enz. Tegen uitsluiting van den barbier en dergelijke personen bestond bij de arbeidersgroep geen bezwaar; wel achtte zij een uitsluiting van de radiotelegrafisten bedenkelijk; evenmin gevoelden zij voor uitsluiting van de personen die het vee verzorgen op de schepen, die vee vervoeren. Aangenomen werd, dat uitgesloten zouden zijn personen, die een bepaald beroep hebben, dat niet direct met den zee-arbeid te maken heeft en die niet in dienst van den kapitein of reeder zijn.

Is een afzonderlijke regeling voor de z.g. Lascaren noodig? Over die vraag ontspan zich eveneens debat. De arbeidersgroep verklaarde zich tegen een bijzondere regeling; dan liep men gevaar, dat voor alle gekleurde arbeiders een bijzondere regeling getroffen zou worden. De Britsch-Indische Regeeringsvertegenwoordiger betoogde, dat het geenszins de bedoeling was om de Lascaren van de regeling uit te sluiten, doch alleen om het mogelijk te maken dat de Regeeringen zich over de wenschelijkheid van een bijzondere regeling zouden uitspreken. Ten opzichte van dit punt werd een beniddelingsvoorstel aangenomen; de

Regeeringen zullen de gelegenheid hebben zich dien-aangaande uit te spreken. Tenslotte moet ik nog vermelden, dat de werkgevers een amendement indienden om aan de Regeeringen inlichtingen te vragen over de kosten en de economische gevolgen van een 8-urendag of 48-urenweek. Dat amendement, waartegen zich alle Regeeringsvertegenwoordigers verklaarden, werd verworpen. Hoewel niet blind voor den economischen kant van het vraagstuk van den 8-urendag voor de zeelieden, meende men toch, dat een dergelijk onderzoek onmogelijk was: Het invoeren van een verkorten arbeidsdag zal vaak tot het nemen van andere maatregelen doen overgaan, die bezuinigend of efficiënt werken, zoodat de last, welke de verkorte arbeidstijd oplegt, weer gecorrigeerd wordt. Bovendien zou in elk geval bij zoo'n onderzoek ook bekeken moeten worden, welke verbeteringen (hygiënische en sociale) van een invoering van een arbeidstijdregeling het gevolg zouden zijn. Gezien de practische ervaring daaromtrent in verschillende landen opgedaan, schijnt het niet wel doenlijk om vóór de invoering van een dergelijken maatregel op te geven, welke de invloed daarvan zal zijn.

In het desbetreffende minderheidsrapport aan het rapport der Commissie toegevoegd, zetten de reeders uiteen, dat uit het Vredesverdrag niet voortvloeide, dat ook voor den arbeid aan boord van schepen een 8-urendag ingevoerd zou moeten worden; in de tweede plaats was naar hunne meening de regeling van den arbeidstijd niet een onderwerp om bij een internationale conventie te regelen. Dat moest nationaal bij collectieve contracten geschieden. De Conferentie vereenigde zich echter met de door de Commissie opgestelde conclusies en wel met 76 tegen 17 stemmen. De werkgevers stemden tegen; echter niet die van Frankrijk, Bulgarije en Italië. We zullen thans de antwoorden van de Regeeringen afwachten en zien wat de volgende Conferentie, die dit onderwerp in tweede discussie zal behandelen, brengen zal.

(Slot volgt).

G. J. STENBERG.

HET NEDERLANDSCHE BEDRIJFSLEVEN EN ZIJN BINNENLANDSCHE MARKT.

II (Slot).

De fabrieken van rijwielbanden leverden in 1928 2,2 miljoen buitenbanden, waarvan 1,4 miljoen hier te lande werden „verreden”, dat is iets meer dan de helft van het geheele verbruik. Het aantal afgeleverde binnenbanden was bijna 1,1 miljoen, half voor het binnen- en half voor het buitenland, zoodat in de behoefte aan deze soort voor ongeveer één vierde door de Nederlandsche fabrieken werd voorzien. Tegenover de wereldvermaardheid van de reeds lang gevestigde groote buitenlandsche fabrieken op dit gebied, die geregeld schatten aan reclame ten koste leggen, maakt dit geen slechten indruk. De fabrieken van buitenbanden herwinnen het, door de groote Belgisch-Fransche valuta-invoeren, verloren gegane deel van haar binnenlandschen afzet.

De voortbrenging van de Nederlandsche steenkolenmijnen beliep in 1928 10,7 miljoen ton. Een vergelijking van de winning in 1928 met die in 1910, toen deze slechts één miljoen ton omvatte en het arbeiderstal rond 5.400 bedroeg, bij meer dan 30.000 thans, doet duidelijk zien, tot welk een betekenis het mijnbedrijf voor de Nederlandsche volkshuishouding is gegroeid; vooral indien daarbij wordt bedacht, dat tal van takken van nijverheid daarmede samenhangen, bijvoorbeeld in den jongsten tijd de stikstofbereiding. Stelt men de binnenlandsche voortbrenging tegenover het verbruik hier te lande, dan blijkt voorts, dat, wanneer alleen de hoeveelheden in het oog worden gehouden, de jaarlijksche kolenbehoefte van Nederland thans op rond één miljoen ton na, door de winning uit eigen bodem wordt gedekt:

binnenlandsche voortbrenging	10,7 miljoen ton
voortbrenging en invoer tezamen	20,2 „ „
uitvoer	7,2 „ „

verbruik in Nederland	12,9 miljoen ton
waarvan bunkercoöl voor Nederlandsche schepen	1,2 „ „
blijft verbruik in Nederland zonder bunkercoöl	11,7 „ „

De hier werkende zeepfabrieken voorzien in onze geheele behoefte aan zachte, harde en vloeibare zeep en aan zeepoeder. Men vergelijke de volgende opgaven betreffende 1927:

Eenheid = 1000 gulden	Afzet		Invoer
	geheel	binnenland	
zachte zeep	8.892	8.794	87
harde en vloeibare zeep....	10.659	9.402	1.500
ongeparfumeerde zeepoeder	5.873	5.860	353

Dat zijn al weer eenige voorbeelden van den onhoudbaren toestand die luide om invoering van maatregelen tot het verhoogen van onze economische weerbaarheid doen roepen! Een deel van de textielnijverheid is op het stuk van deze pleidooien uitermate actief en welke gevolgtrekkingen kunnen nu ten aanzien van dezen bedrijfstak binnen het raam van dit overzicht uit de voorhanden gegevens worden getrokken? De laatst verschenen statistieken zijn die over 1927.

De fabrieken van katoenen garens, (geen naaigarens), verkochten toen voor een waarde van 33,6 miljoen gulden, waarvan 30,9 miljoen hier te lande, hetgeen, evenals in 1926, ruim 40 pCt. van het geheele binnenlandsche verbruik van deze garens is, bij 38 pCt. in 1925. Achteraf blijkt dus, dat de groote invoer van katoenen garens uit Frankrijk, dat daarvan in 1927 een teveel had, waarvoor onder andere in Nederland en — ondanks de vrij hooge invoerrechten — ook in Duitschland plaatsing werd gevonden, het aandeel van onze spinnerijen in de binnenlandsche behoeftenvoorziening niet heeft verminderd.¹⁾

De katoenen dekens vinden vrijwel uitsluitend hun weg naar het buitenland, namelijk tot een waarde van 10,3 miljoen bij een geheelen verkoop door de fabrieken van 12,6 miljoen. Daar de invoer niet meer dan 166.000 gulden besomde, beheerscht deze nijverheid bovendien de eigen markt.

De waarde van de verkochte katoenen manufacturen was 175 miljoen gulden, waarvan 74 miljoen in het binnenland en 101 miljoen gulden in het buitenland werd geplaatst. Bij een invoer van ruim 28 miljoen gulden geeft dit een dekking van de binnenlandsche behoefte aan deze stoffen door onze nijverheid van rond 70 pCt.

In tegenstelling tot de katoenen soorten, worden de wollen dekens bijna uitsluitend voor het binnenland vervaardigd. De geheele verkoop hiervan der Nederlandsche fabrieken bedroeg 4,9 miljoen gulden, waarvan 350.000 gulden in het buitenland. Een invoer van rond 284.000 gulden beteekent daar tegenover slechts ongeveer 6 pCt. van het jaarlijksche verbruik binnen onze grenzen.

Op het stuk van sajete en wollen garens is de binnenlandsche afzet van onze nijverheid in verhouding tot den invoer minder groot, maar met een aandeel van 45 pCt. in 1925 en 40 pCt. in 1926 en 1927 toch geenszins onbevredigend. Bovendien ging het dalen van dit aandeel in de laatste twee jaar onder verslag met een stijging van de verkochte hoeveelheid gepaard en was de bedrijfstoestand, blijkens het verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en die voor het Rijnland, gunstig. In plaats van aan verdringing van de inheemsche nijverheid, moet hier dus vermoedelijk aan een toegenomen verbruik van bepaalde buitenlandsche garensoorten als oorzaak van de schijnbaar minder gunstig geworden afzetverhouding worden gedacht.

¹⁾ Zie voor de betekenis van de „ongeregelde” katoenen garens op de inheemsche markt: J. Gelderman, De Nederlandsche katoenindustrie. (E.-S. B., Jrg. 13, 1e hj., blz. 313 e.v.).

De waarde van de tot verbruik hier te lande verkochte „niet anders genoemde” wollen stoffen van binnen- en buitenlandschen oorsprong beliep rond 60 miljoen gulden, waarvan 45 pCt. of rond 27 miljoen gulden van de Nederlandsche fabrieken werd betrokken. De geheele afzet van deze laatste besomde 41 miljoen gulden en haar uitvoer ruim 14 miljoen; haar aandeel in de binnenlandsche voorziening was in 1925 43 pCt. en in 1926 42 pCt.

Tot de *gebreide- en tricotgoederen* behooren ook kousen, een echte mode-artikel, dat in groote hoeveelheden door landen als Duitschland, Italië, België, Tsjecho Slowakije en Engeland op de markt wordt geworpen. Het is daarom merkwaardig, dat de waarde van den verkoop dezer goederen door onze fabrieken niet minder dan 14,2 miljoen gulden heeft beloopt, waarvan 11,2 miljoen, dat is ongeveer één derde van het binnenlandsch verbruik, op de eigen markt werd geplaatst, evenals in 1925 en 1926.

Ook de *schoenfabrieken* liggen in het „actieve” deel van ons land en daar haar leiders op het oogenblik meerendeels een minder opgewekten toon dan verleden jaar aanslaan, zal er vermoedelijk weer eenige handelspolitieke bedrijvigheid in het vat zitten. In 1927 beliep haar afzet rond 38,4 miljoen gulden, waarvan bijna 2,4 miljoen werd uitgevoerd, zoodat zij vrijwel uitsluitend voor de binnenlandsche markt werken en, bij een invoer van ongeveer 4 miljoen gulden, het verbruik hier te lande voor rond 90 pCt. dekken. In de eerste negen maanden van het loopende jaar besomde de invoer 3,6 miljoen, bij 3,7 miljoen gedurende die maanden van 1928, (uitsluitend ledere schoeisel).

Krachtig is ten slotte de plaats van de inheemsche *papiernijverheid* op de binnenlandsche markt, want gedurende 1927 voorzag zij in 60 pCt. van de binnenlandsche behoefte aan courantenpapier, terwijl deze verhouding voor het houtvrije papier 73 pCt., het pakpapier 76 pCt. en het bordpapier 50 pCt. was. Ook de uitvoer is belangrijk:

Einheid = 1000 gulden	Verkoop van de Nederl. fabrieken	Uitvoer	Invoer
courantenpapier	10.807	5.094	3.960
houtvrijpapier	12.609	6.741	2.516
pakpapier	10.006	1.620	2.462
bordpapier (geen stroobord)	1.303	718	650

* * *

De waarde van de voortbrenging der ondernemingen, die tot nu toe in het onderzoek werden betrokken, is onbekend, maar zeker niet beneden de duizend miljoen gulden. En op dit omvangrijke stuk van ons bedrijfsleven bleek het beeld van het kreunende, smadelijk van de eigen markt verjaagde, Nederlandsche fabrikaat niet in ernst van toepassing. Het is dat al evenmin voor die vele andere fabrieken, welke goederen, bij geen of geringen invoer, tot een aanmerkelijke waarde worden uitgevoerd, zoodat ook daarvan mag worden aangenomen, dat zij grootendeels of geheel in de binnenlandsche behoefte voorzien.

Voorbeelden zijn de fabrieken van: gepelde rijst, stijfjel, gist, verschillende verfvaren, sesamolie, lijnolie, cocosolie, geharde traan, stearine, oliezuur en andere vetzuren, benzol, creosootolie, carbolineum, hoepels, drijfriemen, touwwerk, vischnetten, kunstzijde, linoleum (de internationale verstandhouding is er!), fijn en beschilderd aardewerk, superphosphaat en prikkeldraad.

Daarenboven hebben wij nog onze monopolie-artikelen, grootendeels benoedigdheden voor de groote massa van de bevolking, die, volgens protectionistische zijde, weliswaar het zwakke punt in de meestbegunstiging vormen, maar bij de reciprociteitspolitiek juist de grootste kracht uitmaken. De uitvoer daarvan maakt het mogelijk dat Nederland — als het maar wilde — volstrekt niet met leege handen aan

de handelspolitieke besprekingen met vreemde Regeeringen behoefte deel te nemen. Over de wijze, waarop men deze veronderstelde mogelijkheid in werkelijkheid denkt te doen verkeerden, tast men voorshands echter in het duister.

Doch nu doet zich een gunstige omstandigheid voor. De Regeering onderzoekt thans naarstiglijk in hoeverre, zoolang het vrije ruilverkeer niet internationaal gehuldigd wordt, door een onderhandelstareif de nadeelen van elders geheven beschermende invoerrechten voor een deel van onze nijverheid en landbouw kunnen worden getemperd. De belanghebbers bij den uitvoer van monopolie-artikelen hebben daardoor een zeldzame gelegenheid, om te bevoegder plaatse eens nauwkeurig te vertellen, of — en zoo ja, in welke mate — het hun instemming heeft, dat de uitvoer van deze goederen tot den inzet van een handelspolitieken strijd wordt gemaakt.

Genoemd zij in dit verband: koeien, hoenders, haring, oesters, verschillende vleeschsoorten, boter, kaas, verduurzaamde melk, melkpoeder, eieren, groene erwten, karwijzaad, druiven, aardbeien, vruchtenpulp, versche groenten, tomaten, uien, peen, komkommer, vlas, bloembollen, planten, kinine, jenever, likeuren, biscuits, ongezoete vruchtensappen en stroobord.

Laten de hierbij betrokkenen zich niet verschuilen achter de bedenking, dat het begrip monopolie óók maar betrekkelijk is, want aangezien wij van de aardappelmeelfabrikanten al weten, dat zij de reciprociteit niet voor hun bedrijf geschikt achten, en Philips en het Margarineconcern hun eigen artikelen daartoe zeer vermoedelijk evenmin gaarne zullen leenen, zou er op die wijze geen enkel artikel tot steun in den activistischen strijd voor den vrijhandel meer overblijven!

Zw.

DE STABILISEERING VAN HET PRIJSNIVEAU IN „STAATHUSHOUDKUNDE EN STATISTIEK”.

I.

Tegen veler verwachting bleek op de jaarlijksche vergadering van de „Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek”, welke jl. Zaterdag te Utrecht plaats vond, de belangstelling voor het eenigszins abstracte en theoretisch verre van gemakkelijke onderwerp, dat ditmaal door het bestuur aan de orde was gesteld — „het wezen van de prijsstabilisatie, haar wenschelijkheid en mogelijkheid” — niet minder groot dan in vorige jaren voor onderwerpen van, althans ten onzent, meer actueele en politieke betekenis (de „Actieve Handelspolitiek” in 1926, de Collectieve Arbeidsovereenkomst in 1927, en laatstelijk het Trust- en Kartel-vraagstuk). Niet minder dan een veertiental sprekers voerden het woord, en — onvermijdelijke schaduwzijde van de overigens zoo verheugende belangstelling — evenals in vorige jaren bleek een rantsoeneering van den spreektijd in de namiddagen noodzakelijk, waardoor een tweetal sprekers hun rede niet konden beëindigen en één zelfs geheel van het woord moest afzien.

Evenzeer als de omvang der belangstelling, kon de inhoud van het door de debaters in het midden gebrachte den praeadviseurs alle reden tot tevredenheid bieden. Zooals den lezers van dit tijdschrift bekend is¹⁾, stonden beide praeadviezen op het standpunt van den gemoderniseerden vorm der currency-theorie (d.w.z. zij aanvaardden beiden de *mogelijkheid* van een actieve geld- en credietpolitiek), en evenzeer gingen beiden uit van een niet-metallistische geldtheorie, zij het ook, dat ten opzichte van de practische toepassing van een geldwezen zonder metaal-grondslag beider conclusies uiteenliepen. Welnu, aan het einde van de discussies kon Me j. v a n D o r p met voldoening constateeren, dat voorstanders van het Banking-principle zich in het geheel niet hadden doen hooren, en P r o f. V e r r i j n S t u a r t met niet minder voldoening, dat

¹⁾ Een overzicht van den inhoud der praeadviezen verscheen in het nummer van 23 October 1.1.

op een enkele uitzondering na, het metallisme van den ouden stempel evenmin onder de debaters instemming had gevonden. Het „accord” noodig „pour disputer” — nl. omtrent het eigenlijke onderwerp der praeadviezen — was derhalve in de ruimst denkbare mate verwezenlijkt; ten aanzien van de *mogelijkheid* eener stabilisatie zelfs zoozeer, dat het eenige bezwaar, in dit opzicht tegen de praeadviezen in het midden gebracht (door den heer Van Sandick) zich richtte tegen een door Prof. Verrijn Stuart zelf gemaakte reserve, t.w. dat de groote zelfstandigheid van de particuliere banken deze c.q. in staat zou kunnen stellen een op stabilisatie gerichte politiek van de Centrale Bank te verijdelen. (Ook Mej. Van Dorp gaf bij de replieken blijk, deze reserve niet noodzakelijk te achten, daar de particuliere banken voor het verkrijgen van wettig betaalmiddel toch altijd van de Centrale Bank afhankelijk zullen blijven.)

Minder eenstemmigheid bestond reeds over de vraag of stabilisatie van het prijsniveau ook *met behoud van den gouden standaard* mogelijk zal zijn. Voor een niet gering deel bleek de controverse over dit punt intusschen te berusten op een verschil in *definitie*, nl. van wat men onder „gouden standaard” wenscht te verstaan. Mej. Van Dorp acht zulk een standaard verwezenlijkt, zoolang slechts in het betrokken land de geldeenheid gedefinieerd wordt als, en de facto gelijk gehouden wordt aan, een bepaalde gewichtshoeveelheid goud. Een aantal andere sprekers daarentegen wenschten den gouden standaard reeds als prijsgegeven te beschouwen, zoodra — hetgeen thans naar veler meening (Keynes!) het geval is — de waarde van het goud uitsluitend afhankelijk is van de in een of meer landen gevoerde geldpolitiek, het goud dus zelf een „managed currency” is geworden. Om deze reden wilde Mr. Van Genechten spreken van een „bankiersstandaard” en de heer Van Sandick van een „a-metallistisch stelsel met een *schijn*-dekking van goud”, terwijl ten slotte Prof. C. A. Verrijn Stuart (Sr.), zonder zich over den tegenwoordigen toestand uit te spreken, de eventuele verwezenlijking van het plan der conferentie te Genua in 1922 wenschte te noemen een „gebrekkigen vorm van a-metallisme”. Prof. Verrijn Stuart Jr. wees er intusschen in zijn repliek op, dat, hoe men ook dergelijke geldstelsels *noemen* wil, het gevaar van een irrationeele beïnvloeding van de geldvoorziening door het goud hierdoor nog niet is bezworen. Dit gevaar zal blijven bestaan, zoolang de verantwoordelijke leiders zich door den stand der goudreserves, resp. door de goudbewegingen *in hun decisies laten beïnvloeden*, ook al is in laatste instantie de waarde van het goud zelf van deze decisies afhankelijk.

De vraag naar de mogelijkheid van een prijsniveau-stabilisatie met behoud van den gouden standaard blijft dus in elk geval van betekenis, ook voor wie de ruimere definitie van Mej. Van Dorp aanvaardt. Ontkennend werd zij ter vergadering, resp. in de praeadviezen, beantwoord door de beide hoogleraren Verrijn Stuart, bij wier conclusie, zij het op andere gronden, de heer Van Pellekom zich aansloot; bevestigend daarentegen door Mej. Van Dorp, aan het slot van wier praeadvies men een uiteenzetting kan vinden, hoe zij zich de verwezenlijking van zulk een stelsel in concreto voorstelt, en door den heer Van Sandick. Een bemiddelend standpunt werd verdedigd door Mr. Dr. van Walrède Bordes, die een dergelijk stelsel mogelijk acht binnen een maximumgrens (welke bereikt ware bij een 100 pCt. dekking van alle biljetten en giro-saldi) en een minimumgrens (bij algeheele of bijna algeheele uitputting van de goud-reserves der banken). Bevestigend, hoewel op geheel afwijkende gronden, zou men ook het antwoord op de onderhavige vraag van Dr. Hamburger kunnen noemen, naar wiens meening alle fluctuaties in de koopkracht van het goud sinds meer dan anderhalve eeuw hun verklaring kunnen vinden in beroeringen van politieken of economischen aard, maar

niet bij het goud zelf (de goudproductie). De „trendlijn” van de in goud uitgedrukte prijzen vertoont sinds pl.m. 1750 een opvallende stabiliteit en continuïteit, welke, volgens dezen spreker, slechts te verklaren is uit een zoo groote mate van „elasticiteit” der goudproductie, dat deze, wel verre van zelf storend op de geld-waarde te werken, juist de van elders optredende storingen matigt en compenseert. In dezen gedachtengang was het niet meer dan consequent, dat de pessimistische voorspellingen van den heer Joseph Kitchin inzake een dreigend tekort aan goud door uitputting der bestaande mijnen door Dr. Hamburger niet al te zeer au serieux werden genomen. Een bewuste actie ter verzekering van de waardevastheid van het geld op *langen* termijn achtte deze spreker uiteraard overbodig — op *korten* termijn ware zulk een actie z.i., op gronden van anderen aard, als schadelijk te beoordeelen.

Voor wie deze opinies niet deelt, en derhalve twijfel koestert ten aanzien van de verenigbaarheid van den gouden standaard met een stabiliteitspolitiek, rijst onvermijdelijk de vraag, of hij c.q. bereid zal zijn, dien standaard aan de verwezenlijking van het stabiliteits-ideaal op te offeren. Verscheidene sprekers, in beginsel niet afkeerig van stabilisatie, bleken deze consequentie niet aan te durven. Prof. Mees, Mr. Van Galen, en ook, in ander verband, Dr. Hamburger, gaven uiting aan de vrees voor menscheijke feilbaarheid — of, erger, politieke partijdigheid — bij de instanties, die eventueel belast zouden worden met de zorg voor een van den gouden band losgemaakt geldstelsel, resp. met de vaststelling van de daarbij te benutten indexcijfers. Mej. Van Dorp, in wier praeadvies soortgelijke overwegingen werden aangevoerd, uitte bovendien de vrees, dat eenzijdig prijsgeven van den gouden standaard door één land, protesten van andere landen zou uitlokken, zooals Zweden dit in 1916 en 1917 heeft ondervonden. Mr. Van Galen zag bovendien gevaren in een te groote uitbreiding van het internationale goudwisselstelsel. Meer traditioneel-metallistisch waren tenslotte de bezwaren van Mr. Josephus Jitta tegen het prijsgeven van het goud: deze spreker was ook de eenige, die een goed woord over had voor de recente — door Prof. Verrijn Stuart in zijn praeadvies en ter vergadering ook door Mr. Van Galen gewraakte — verhooging van het verplichte dekkings-percentages van de Nederlandsche Bank tot 40 pCt.

Verreweg het belangrijkste argument, dat tegen een praktisch a-metallisme werd aangevoerd was intusschen de overweging, dat hiermede de stabiliteit der *wisselkoersen* zou worden opgeofferd, *zelfs* wanneer de betrokken landen ieder voor zich een stabiel prijsniveau zouden handhaven. Mej. Van Dorp had zich in haar praeadvies op dit standpunt gesteld, en vond hiervoor bij verschillende debaters krachtigen steun: zoo o.m. bij Dr. Hamburger en bij den heer Cruick, die beiden betoogden, dat de fundamentele verschillen tusschen landen en volkeren het opdringen van een uniform-geschematiseerd internationaal prijsniveau niet toelaten, maar evenzeer bij Mr. Dr. van Walrède Bordes, die slechts in een verre toekomst en op grond van langjarige internationale samenwerking de stabilisatie van een „wereld-indexcijfer” mogelijk achtte — *nimmer* echter van de afzonderlijke nationale prijsniveaus op een en dezelfde hoogte, daar dit evenwicht toch telkens weer zou worden verbroken door elke toevallige stoornis in de wederzijdsche betalings-balansen. Prof. C. A. Verrijn Stuart daarentegen bestreed de desbetreffende passage uit het praeadvies van Mej. Van Dorp met kracht van argumenten, onder meer er op wijzend, dat van een zoo overtuigd voorstandster van de leer der koopkrachtpariteiten als Mej. Van Dorp, dit standpunt weinig consequent moest worden genoemd. Bij de replieken bleek Mej. Van Dorp voor deze bestrijding in zooverre te zijn gewicht, dat zij haar aanvankelijk standpunt nog slechts volhield met be-

trekking tot de wisselkoersen van die landen, waar van het eene wel, het andere niet een stabilisatie-politiek toepast. Aldus geamendeerd kan een beroep op de wisselkoersen echter geen argument meer opleveren tegen een internationaal (zij het door ieder land op eigen kracht) toe te passen systeem van stabilisatie op a-metallistische grondslag; een gevolgtrekking, die m.i. in het debat niet voldoende tot uiting is gekomen.

Alvorens van den gouden standaard af te stappen, verdient nog vermelding de bestrijding door den heer Van Sandick, van Mej. Van Dorp's argument, als zoude het a-metallisme voor de menscheit een jaarlijkse bezuiniging beteekenen ten bedrage van de rente over de nominale waarde der gezamenlijke monetaire goudvoorraden van alle landen. In werkelijkheid zouden bij een eventueele demonetisatie van het gele metaal alleen de gouden gebruiksvorwerpen goedkooper worden, de arbeid en kosten, vroeger aan het opdelen van het goud besteed, echter onherroepelijk verloren blijven — een argument, waarvan Mej. Van Dorp overigens rustig de juistheid kon erkennen, zonder dat dit voor het principe eenig verschil maakt, daar de werkelijk belangrijke voordeelen van een goudloos stelsel toch in ieder geval op geheel ander gebied liggen.

Naast het probleem van den gouden standaard stond ter vergadering vooral dat van de indexcijfers in het centrum der belangstelling. De hieromtrent gemaakte opmerkingen, evenals die over de prijsstabilisatie in verband met het conjunctuurverschijnsel en die over het probleem van „neutraal” geld, hopen wij in de eerstvolgende aflevering van dit tijdschrift nader te bespreken.

J. G. KOOPMANS.

(Slot volgt.)

NIKKELEN MUNT.

Men schrijft ons:

Mr. K. P. van der Mandele schrijft in de E.-S. B. van 30 October, dat het voorstel van de Rotterdamse Kamer van Koophandel om de nikkel munt in goud inwisselbaar te stellen „te eenen male te verwerpen is, maar met een klein amendement zeer „bruikbaar te maken is: lees in plaats van „goud”, „bankpapier” en het voorstel kan zonder meer worden aanvaard”.

Naar het mij voorkomt, is de heer Van der Mandele het volkomen eens met de Kamer van Koophandel. Het zal toch zeker wel niet zijn bedoeling zijn aan De Nederlandsche Bank de bevoegdheid toe te kennen om haar bankpapier met nikkel te betalen, want dan zou de gelukkige bezitter van nikkelgeld van den Staat niets anders ontvangen dan een briefje, waartegen hij zijn nikkelgeld van de Bank weder terugkrijgt.

Invoering van nikkel munt, dus van munt zonder innerlijke waarde, ter vervanging van het tegenwoordige zilveren geld, heeft noodzakelijk tengevolge, dat de biljetten van de circulatiebank uitsluitend in goud betaalbaar worden (goud-checks laat ik er eenvoudigheidshalve buiten).

De door Mr. Van der Mandele gewenschte omruil van nikkel tegen bankpapier beteekent dus inderdaad niets anders dan dat de houder van nikkel munt niet bij den Staat tegen goud kan omruilen, maar van den Staat een briefje ontvangt, dat bij de Nederlandsche Bank tegen goud inwisselbaar is. Daardoor legt hij deze Bank de verplichting op, om te zorgen voor de ge goedheid van fiduciair geld, dat niet door haar, maar door een ander in omloop wordt gebracht. De Rotterdamse Kamer van Koophandel heeft terecht vermeden dit probleem in haar advies te betrekken en heeft er zich toe bepaald te wijzen op de noodzakelijkheid om de nikkel munt tegen goud inwisselbaar te maken. Of men zich daarvoor tot De Nederlandsche Bank of tot den Staat moet wenden, is onverschillig.

* * *

Naschrift. In antwoord op de hierboven gestelde opmerkingen moge het volgende dienen.

In de eerste plaats zegt de schrijver, dat inwisseling van nikkelgeld in bankpapier feitelijk hetzelfde is als inwisseling tegen goud, zooals de Rotterdamse Kamer dat wil. Deze opmerking is juist, indien er nikkel en pasmunt in omloop wordt gebracht en er verder voor de inwisseling van het bankpapier geen maatregelen werden getroffen. Bij een beschouwing in dit tijdschrift mag men er echter (tenzij het tegendeel wordt gesteld) van uitgaan, dat in een dergelijke regeling inderdaad zal worden voorzien. Immers, op dit punt is reeds de aandacht gevestigd in het artikel van Prof. G. M. Verrijn Stuart over de afgifte van tientjes in het nummer van 20 Maart jl. (No. 690) en in het uitvoerig artikel van Mr. Westerman Holstijn in het nummer van 29 Mei d.a.v. (No. 700). Ook de Amsterdamsche Kamer, welke advies door mij in een noot werd aangehaald, gaat er van uit, dat ten aanzien van De Nederlandsche Bank een nadere regeling noodig zal zijn. In de gegeven omstandigheden was er dus geen aanleiding er nog eens extra op te wijzen, dat inwisseling in goud iets anders is dan inwisseling in bankpapier, ten aanzien van welk laatste immers in den gedachtengang der nikkelmannen eene regeling te treffen zal zijn. Van deze regeling maakt de steller van bovenstaand stukje zich in de tusschen haakjes geplaatste woorden wel wat heel erg gemakkelijk af.

De tweede opmerking bestaat hierin, dat ik de zorg voor het op peil houden der nikkel munt zou willen overbrengen van den Staat naar De Nederlandsche Bank. Ook deze opmerking komt mij voor niet juist te zijn. Zoolang mag worden aangenomen, dat de zorg voor het in omloop brengen van bankpapier voldoende aan staatsinvloed is onttrokken door de opdracht daarvan aan De Nederlandsche Bank, is de Staat dus, als hij zich een zekeren voorraad bankpapier voor de inwisseling van nikkelgeld wil verschaffen, aangewezen op De Nederlandsche Bank, die er wel voor zal zorgen, dat dit bankpapier niet zal depreciëren, evenzeer als zij daarvoor thans waakt. De Staat zal, als hij teveel nikkelgeld mocht in omloop brengen, er rekening mede moeten houden, dat hij zulks later weer moet intrekken en dat dus zijne uitgaven later zullen stijgen. Dat beteekent voor den Staat een vermeerdering van lasten in de toekomst, waartegenover in het heden de winst op aanmuntning van nikkelgeld staat. Inflatie zal dit niet veroorzaken, tenzij de circulatiebank medewerkt, maar zoolang deze voldoende zelfstandig en voldoende gezond van inzicht blijft, is zulks niet te vreezen. Hare lasten worden in geen enkel opzicht verzwaaard, want hare verhouding tot den Staat blijft voor en na dezelfde.

K. P. VAN DER MANDELE.

DE RIJWIELVOORZIENING.

Mr. Dr. J. H. van Zanten schrijft ons:

Het onderschrift van den heer Van Hoogstraten onder mijn berekening van de rijwielbehoefte geeft mij aanleiding tot nog een paar korte opmerkingen.

Ik erken ten volle, dat het voor het eigenlijke be- toog van den schr. niet veel uitmaakt, of er 400.000 dan wel 500.000 rijwielen per jaar noodig zijn; mij interesseerde natuurlijk speciaal het statistische probleem.

De schr. meent, dat ik geen rekening heb gehouden met het feit, dat het fietsende bevolkingsgedeelte nog niet stabiel is. Ik meen, dat ik dat wel degelijk heb gedaan. Terwijl er immers in den tijd, waarin de oudste wielrijders (die geboren zijn in 1870 en later) 12 jaar oud werden, jaarlijks tusschen 130.000 en 140.000 geboren waren, waarvan vóór hun 12e jaar ongeveer 40.000 reeds waren overleden (jaarlijksche toeneming 90.000 à 100.000), worden er thans ruim 170.000 geboren, waarvan ruim 20.000 vóór het 12e jaar over-

lijden (toeneming 148.000). Het opvoeren van de thans geboren en overledenen alleen, is dus reeds voldoende om tegenover het geleidelijk uittreden van de geringere aantallen ouderen, de toeneming der bevolking tot haar recht te doen komen.

En ten slotte: den levensduur van 8 jaar voor een fiets vond ik door berekening, de heer v. H. leidde dien van 5 jaar af uit zijn ervaring. Wie heeft gelijk? Misschien ligt de waarheid wel in het midden!

AANTEKENINGEN.

De geldmarkt in October.

„Zelden werd het land aangenamer verrast, dan toen Donderdagmorgen om twaalf uur de Bank of England aankondigde, dat zij haar disconto had verlaagd van 6½ op 6 pCt.”, schrijft de Engelsche „Economist”. Het effect van de discontoverhoging vijf weken geleden, is grooter geweest dan men had mogen en durven hopen. Reeds eenigen tijd was het disconto voor „Bank-bills” met 3 en 6 maanden looptijd, in het begin van de maand nog ¼ tot ½ boven de 6 pCt., dank zij de sterke vraag vooral van het Continent, tot beneden 6 pCt. gedaald. De beurscrisis in de Ver. Staten heeft daar en in Engeland den laatsten stoot tot de discontoverlaging gegeven.

Dat de Bank of England tot de discontoverlaging besloten heeft, demonstreert wel duidelijk het vertrouwen, dat haar leiding heeft in de toekomstige ontwikkeling van de geldmarkt. Alhoewel de verlaging over het algemeen de financieele en voornamelijk ook industrieele wereld aangenaam verrast heeft, is critiek uiteraard niet uitgebleven. Zoo vreest men wel, dat de verlaging aanleiding zou kunnen zijn voor een nieuwe ongezonde stijging der koersen op de fondsenmarkt, en dat de „Gesundungskrise” van de vorige week daardoor weer gedeeltelijk ongedaan zou worden gemaakt. Daarbij vreest men in sommige kringen ook, dat het aantal buitenlandsche leeningen thans zal toenemen, hetgeen nog allerminst gewenscht zoude zijn.

Daartegen valt wel wat in te brengen. De hausse aan de beurzen — die in Engeland zeker niet dergelijke afmetingen als in de Vereenigde Staten heeft aangenomen en door de Hatry-affaire van eenige weken geleden al vrij sterk geredificeerd was — berustte op een te groot vertrouwen in de industrieele ontwikkeling. Nu dit vertrouwen zoozeer is geschokt, is het niet aan te nemen, dat het door een discontoverlaging één, twee, drie zal terugkeeren. Een dergelijk verschijnsel hebben we nog nooit gezien en zal ditmaal ook zeker niet het geval zijn. Op een, zij het harde wijze, is het publiek bijgebracht, dat koersen en rendement slechts tijdelijk in een wanverhouding tot elkaar kunnen staan. De vrees, dat de discontoverlaging in Engeland — en ook elders — een nieuwe speculatiwoede zou ontketenen, lijkt dan ook niet gegrond.

Ook het tweedé argument — dat van een te sterke toeneming der buitenlandsche leeningen — is, althans met betrekking tot de nadeelige gevolgen, die deze leeningen voor de geldmarkt zouden hebben, wel aanvechtbaar. Zooals de zaken thans staan, kan men in Londen ook in de toekomst nog een sterke terugvloeiing van in het buitenland geplaatste saldi verwachten. Dit zal het land niet alleen in staat stellen weder op ruime schaal credieten aan het buitenland te verstrekken, doch ook — dit zij terloops opgemerkt — de positie van Londen als financieel centrum der wereld zeer versterken.

Aan de discontoverlaging is echter wel degelijk een risico verbonden, nl. de mogelijkheid van verdere goudonttrekkingen door Frankrijk. Deze mogelijkheid is lang niet denkbeeldig. Volgens een becijfering van de „Financial Times”, kan men het gouduitvoerpunt aannemen op ca. 123,88 (francs in het £). Wij meenen, dat zelfs bij een lageren koers goud is verzonden. Op den 31sten waren francs nog 123,82½, dus niet

ver van het gouduitvoerpunt. Dat niettegenstaande dit gevaar de Bank of England haar disconto verlaagde, moet wel het gevolg zijn van de mogelijkheid van goudzendingen uit andere landen en wel uit Australië, Argentinië en ook de Ver. Staten. Australië wenscht een deel van zijn goudvoorraden productief te maken en zal daartoe aanzienlijke bedragen naar Londen verschepen. Uit Argentinië worden, naar verluidt, zelfs goudzendingen tot een bedrag van \$ 35 miljoen (?) verwacht.

Onmiddellijk na de discontoverlaging was de dollar-notering in Engeland eenigszins vaster, doch wijzigde zich al spoedig weder ten gunste van Londen, daar men ook voor de Vereenigde Staten een discontoverlaging verwachtte, welke, zooals bekend, reeds op 31 October plaats had, en wel van 6 op 5 pCt. Deze verlaging kwam niet onverwacht. Wat toch was het geval? In de week, eindigende op 30 October, hebben de makelaarsleeningen voor het eerst een sterke vermindering, nl. met ca. 1,1 milliard dollar, te zien gegeven. Ook behoefde men niet op een sterke inkrimping van de beschikbare middelen, ten behoeve van de herfstfinanciering, te rekenen, daar de Member-Banks daartoe dit jaar wel geen sterk beroep zullen doen op de Federal Reserve Banks. Industrie en landbouw hebben ieder jaar, van omstreeks eind Juli tot het einde van het jaar, zekere geldbehoeften, welke gewoonlijk een grooter circulatie van een 400 miljoen eischen. Verder ziet men als regel een toeneming der credieten bij de Member-Banks van ca. 500 miljoen. De geldbehoefte uit zich door een toeneming van de door de Federal Reserve Banks aangekochte bankaccepten en staatsfondsen, waarvan het provenu uiteraard ter beschikking van de geldmarkt komt. Bij de eerste wijze van credietverstrekking (directe leeningen der Member-Banks) zullen de geldkoersen — door een zekere terughoudendheid der Member-Banks — een neiging tot stijgen vertoonen. De tweede manier is meer geëigend om de geldkoersen te nivelleren. Het laatste is nu de afgelopen maand zeer sterk het geval geweest. De op de open markt gekochte wissels namen toe van ca. 264 miljoen op 26 September tot ca. 440 miljoen op 1 November bij alle Federal Reserve Banks der Ver. Staten. Ook het bedrag der U. S. Government Securities nam aanzienlijk toe.

Het is thans de vraag, of in de toekomst goudzendingen uit de Ver. Staten o.a. naar Engeland — we zagen boven de betekenis voor dit land van een versterking van den goudvoorraad — waarschijnlijk zijn te achten. O.i. is dit het geval. Ontegenzeggelijk gaan de zaken in de Ver. Staten minder goed dan eenigen tijd geleden. Daarenboven zal de jongste beursdébacle een ongunstigen invloed op het bedrijfsleven hebben. De winsten uit de koersstijgingen zijn voor een deel reeds opgesoupeerd en de aankopen van het publiek zullen zich, meer dan tot nu toe het geval was, tot dagelijkse levensbehoeften beperken. Verder zullen de onttrekkingen van buitenlandsche saldi (Frankrijk!) aanhouden. Op hoevele wijzen heeft het buitenland geen credieten aan de Ver. Staten verstrekt! Om deze redenen is een zwakke stemming van den dollar met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid te verwachten.

Op de verlaging van het Londensche en New-Yorksche disconto zijn ook die van Berlijn en Amsterdam gevolgd en wel resp. van 7½ op 7 en van 5½ op 5 procent, terwijl voorts het Hongaarsche disconto van 7½ tot 7 pCt. werd teruggebracht.

De positie van onze Centrale Bank heeft zich sedert de verhoging van het disconto in Maart van dit jaar bijna voortdurend verbeterd. Zoowel de goudvoorraad als de buitenlandsche portefeuille zijn sterk toegenomen. De goudvoorraad van ca. 423 tot 443 miljoen, de buitenlandsche wisselportefeuille van 42 tot 209 miljoen. De prolongatiekoers en het particulier disconto zijn, den laatsten tijd vooral, gedaald.

De prolongatiekoers bedroeg op 3 October 4% pCt., het disconto 4%—4½ pCt.

Dat de Reichsbank eveneens tot een verlaging van het disconto kon besluiten is te begrijpen. Haar positie is stevig. De goud- en deviezenvoorraad is toegenomen met ca. 597 miljoen tot 2588 miljoen Mark sedert de jongste discontoverhooging. Het bedrijfsleven heeft daarenboven in den laatsten tijd, door een onmiskenbaren teruggang in de conjunctuur, niet zulke groote eischen aan de Reichsbank gesteld en het zou niet onwaarschijnlijk zijn, dat, indien het volgende jaar een verdere ontspanning op de geldmarkt zou plaats hebben, een nieuwe disconto-verlaging zou volgen.

De zoo snel elkaar opvolgende discontoverlagingen hebben het vermoeden doen rijzen, dat een internationale afspraak daaraan ten grondslag zoude liggen. Alhoewel zulks ons niet onmogelijk voorkomt, is het nochtans niet bevestigd door de leiding van één der centrale banken. Mocht het vermoeden juist blijken, dan is er des te meer reden om zich over de jongste gebeurtenissen te verheugen!

In de afgelopen maand heeft ook de koers van de peseta sterk de aandacht getrokken. Den laatsten tijd brokkelde deze — niettegenstaande de meest geruststellende verklaringen der regeering — gestadig af. Niet alleen bleek een revalorisatie, zooals men zich had voorgesteld, onmogelijk, zelfs een aanzienlijke daling had plaats. De peseta, welke 26 Juni 1928 in ons land nog 41,12½ gold, was op 28 October tot 35,52½ gedaald. De Spaansche regeering heeft gemeend de Commissie belast met de regeling der wisselkoersen te moeten wegzenden. De leiding is thans weer opgedragen aan de Nationale Bank, wier directeur inmiddels door een ander is vervangen. De koelbloedigheid, waarmede men thans — in een periode van koersdaling — een revalorisatie aankondigt, is waarlijk bewonderenswaardig. De positie van de peseta is echter ook niet hopeloos. Na het Marokko-avontuur is de Staatsbegroting in evenwicht gebracht en wijst thans zelfs een overschot aan. De positie van de circulatiebank is vrij sterk. Dat niettegenstaande deze sterke positie vrijwel geen goud wordt afgegeven en in het buitenland crediten voor de stabilisatie worden gezocht, is een gevolg van de strenge dekkingsbepalingen, waardoor de beschikbare goudreserve betrekkelijk gering is. De ernst, waarmede men thans het monetaire vraagstuk aanpakt, doet het beste voor de toekomst verwachten.

Tot slot memoreeren wij nog eenige gebeurtenissen, welke o.i. in dit overzicht niet mogen ontbreken.

In Oostenrijk is tengevolge van de moeilijkheden bij de Boden-Credit-Anstalt het vertrouwen eenigszins geschokt, waardoor de vraag naar buitenlandsche deviezen sterk is toegenomen. Ongetwijfeld zullen we hier met een tijdelijk verschijnsel te doen hebben, daar de bekende fusie het land slechts ten goede kan komen. De dekking der circulatie is nog steeds boven de 60 pCt.

De Zwitsersche Bondsraad heeft de Bankwet gewijzigd. Zooals men weet, had men in Zwitserland nog den hinkenden standaard, een overblijfsel van de reeds ten grave gedaalde Latijnsche muntunie. Thans heeft men de munteenheid op goudbasis geplaatst; de bank zal namelijk verplicht zijn haar biljetten in gouden munten, baren of *gouddeviezen* in te wisselen, een „gold-exchange“-stelsel dus.

Tsjecho-Slowakije, welks munteenheid sedert 1923 wettelijk is gestabiliseerd, wenschthans den gouden standaard in te voeren. De gouddekking der bankbiljetten zal geleidelijk worden opgevoerd en eind 1929 25 pCt. en eind 1935 35 pCt. moeten bedragen. Meer dan de helft der dekking zal uit goud moeten bestaan. De schuld van den Staat aan de Centrale Bank zal worden teruggebracht van 4,3 tot 1 milliard kronen.

Tenslotte verhoogde Argentinië op 26 October het officieel disconto tot 7 pCt. Zooals bekend, hadden reeds groote goudonttrekkingen tengevolge van den

zwakken peso-koers plaats. Vermeldenswaard is nog, dat tusschen de Britsche en Argentijnsche regeeringen een overeenkomst is gesloten tot wederzijdsche creditverleening tot een bedrag van 100 miljoen pesos voor den duur van twee jaar. Engeland zal materialen leveren voor spoorwegaanleg, enz., Argentinië graan. Een verstandige maatregel, waarbij zoowel de Engelsche industrie, als de Engelsche financieele wereld baat zullen hebben.

Zelden is een maand zoo rijk aan gebeurtenissen geweest als October. Laten we hopen, dat de genomen maatregelen de internationale verhoudingen op de geldmarkt zullen verbeteren.

V. D. BR.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam.

De indexcijfers der kosten van het levensonderhoud over September 1929 zijn niet onbelangrijk lager dan die over Juni 1929 en over September 1928. Zij bedroegen, op de basis van de prijzen gedurende de periode 1923—1924 = 100:

voor arbeidersgezinnen 94.4 (tegen 95.7 in Juni jl. en 95.8 in September van het voorgaande jaar) en

voor gezinnen van meergegoeden 95.3 (tegen 96.7 resp. 95.9).

In 1928 was eveneens van het tweede op het derde kwartaal een daling waar te nemen, van geringeren omvang evenwel dan thans. Zij bedraagt nu 1.4 pCt. voor de arbeidersgezinnen en 1.5 pCt. voor de gezinnen van meergegoeden.

Evenals toen is zij aan de bekende seizoensinvloeden toe te schrijven: de goedkoopere prijzen van groenten en aardappelen, waarvan de werking op het totaalcijfer grooter is dan de stijging bij enkele andere artikelen zooals melk, eieren, natuurboter. Dat in 1929 de dalende beweging een grooteren omvang aangenomen heeft, is te wijten aan verschillende omstan-

	Arbeidersgezinnen. Gemiddelde inkomsten f 1902 per gezin.			Gezinnen v. meergeg. Gemiddelde inkomsten f 8527 per gezin.		
	Voeding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal	Voeding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal
Gemidd. uitgave p. gezinseenheid ³⁾ in centen gedurende het jaar 1 Oct. 1923-30 September 1924.	493	608½	1101	925½	2900	3825½
Bedragen in centen, welke per gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in het jaar 1 Oct. '23-30 Sept. '24 in:						
Sept. 1927....	457	586	1044½	867½	2792	3659½
Dec. 1927....	469	588	1043	859½	2788	3647½
Maart 1928....	467	588½	1057	876	2792½	3668½
Juni 1928....	476½	588	1055½	8803	12851	16654
Sept. 1928....	465	589½	1064½	3797	12850	16647
Dec. 1928....	460½	586½	1054½	3823	12347	16670
Maart 1929....	456½	592½	1047	3756	12833	16589
Juni 1929....	463	590	1053	3936	12832	16768
Sept. 1929....	448	591½	1039½	3750	12812	16562

¹⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, aardappelen, groenten, fruit, dranken, maaltijden buitenshuis bereid, berek. voed. vacantie buiten A'dam.

²⁾ Kleeding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, toilet-, wasch-, schoonmaakartikelen, woninginrichting huishoud-, fondsgelden, contributie, periodieken, rooken, ontspanning, spoor, tram, diversen (incl. hulp in de huishouding).

³⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

⁴⁾ Voor de arbeidersgezinnen hebben de cijfers betrekking op wekelijksche uitgaven; voor de gezinnen van meergegoeden op maandelijksche uitgaven.

Alleen van de gegevens over 1927 zijn de cijfers voor de laatstgenoemde gezinnen berekend op basis van de wekelijksche uitgaven.

Maanden	Indexcijfers voor arbeidersgezinnen op de basis van		Indexcijfers voor gezinnen v. meergegoeden op de basis van	
	de periode 1911/13=100	de periode 1 Oct. 1923—30 Sept. 1924 = 100	de periode 1911/13=100	de periode 1 Oct. 1923—30 Sept. 1924 = 100
1911/13	100		100	
Mrt. 1920	213,7		198,3	
Dec. 1920	221,6			
Juni 1921	207,9			
Dec. 1921	190,4			
Juni 1922	186,8			
Dec. 1922	176,3			
Juni 1923	173,5			
Dec. 1923	177,6			
Mrt. 1924	179,1			
Juni 1924	173,3	100	176,5	100
Sept. 1924	176,3			
Dec. 1924	180,8			
Juni 1925	179,1			
Dec. 1925	177,2			
Juni 1926	170,9	96,8	171,7	97,3
Dec. 1926	167,8	95,0	169,5	96,1
Juni 1927	167,4	94,8	168,9	95,7
Dec. 1927	169,5	96,0	169,3	95,9
Juni 1928	170,4	96,5	170,5	96,6
Sept. 1928	169,2	95,8	169,3	95,9
Dec. 1928	167,9	95,1	169,4	96,0
Mrt. 1929	168,5	95,4	168,6	95,5
Juni 1929	169,0	95,7	170,7	96,7
Sept. 1929	166,7	94,4	168,2	95,3

digheden, voornamelijk aan het feit, dat voor beide groepen van gezinnen het prijsverschil van groenten (bij de beter gesitueerden bovendien van aardappelen en bij de arbeidersgezinnen van fruit) tusschen Juni en September belangrijker was dan in 1928: niet alleen waren tijdens het derde kwartaal genoemde artikelen laag in prijs, doch waar de noteeringen der, duurdere voorjaarssoorten in Juni juist vrij hoog waren, is het verschil met laatstgenoemde maand nog grooter.

Tot de vermindering van de indexcijfers hebben verder de volgende rubrieken bijgedragen: grutters, waren (capucijners, boonen en erwten) zoowel bij de arbeiders als bij de meergegoeden, visch, kruidenierswaren (onverpakte thee), kleeding (mans bovenkleeding) bij de arbeidersgezinnen.

Daartegenover dienen te worden vermeld, behalve de reeds bovengenoemde stijgingen, die bij brandstoffen en bovendien die bij woninginrichting en huisraad (sommige artikelen van huishoudelijk linnengoed) voor zoover de arbeiders en die bij vleesch (versch rundvleesch) en visch voor zoover de gezinnen van meergegoeden aangaat.

Op de basis van de prijzen vóór den oorlog = 100 bedragen de indexcijfers:

voor arbeidersgezinnen 166,7 en
voor gezinnen van meergegoeden 163,2.

De beteekenis van de Ned.-Indische producten voor de wereldmarkt.

Aan de publicatie No. 74 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, handelende over de landbouw-uitvoerexcedenten.

Product	Wereld-export in tonnen.	Nederlandsch-Indië		
		in tonnen.	in % v. d. wereld-export.	in % v. d. wereld-export.
	1927	1927	1927	1926
Rubber ¹⁾	613.204	227.000	37	32
Suiker	23.590.228	2.393.674	10	8
Koffie	1.409.828	86.387	6	6
Thee	409.106	65.623	16	17
Kina ²⁾	11.000	10.046	91	89
Klapperproducten ³⁾ ..	1.400.637	319.838	23	27
Oliepalmproducten	772.409	25.410	3	2
Agave	245.635	46.134	19	19
Cacao	485.255	983	0,2	0,2
Cocablad	1.200	709	58	62
Kapok	25.216	19.025	75	80
Peper	41.550	22.219	53	71

exportgewassen van Ned.-Indië in 1928, ontleenen wij het onderstaande staatje, dat een goed inzicht geeft van de beteekenis van Ned.-Indië als leverancier van tropische producten voor de wereldmarkt.

Hieruit blijkt, dat Ned.-Indië een belangrijk aandeel heeft in de wereldproductie van rubber, kina-bast, peper, cocablad en kapok. De productie van de andere gewassen, hoewel voor den Ned.-Indischen landbouw van veel beteekenis, zooals suiker en koffie, maar maar betrekkelijk een klein percentage van de werelduitvoeren van suiker (biet- en rietsuiker tezamen) en van koffie.

¹⁾ Inclusief ficusrubber, en voor bevolkingsrubber excl. vocht en vuil.

²⁾ Productie.

³⁾ Versche klappers, geraspte klapper, copra en olie, alles in copra omgerekend.

BOEKAANKONDIGING.

De Haven van Rotterdam, door Mr. Dr. J. Ph. Backx. N.V. Nijgh & van Ditmar's Uitg.-Mij., Rotterdam. f 5,50.

Het proefschrift, waarop de heer J. Ph. Backx enkele weken geleden tot doctor in de rechtsgeleerdheid aan de Leidsche Universiteit promoveerde, is gewijd aan de haven van Rotterdam. Het resultaat van het door den schrijver ingesteld onderzoek naar de oorzaken van de economische beteekenis der Rotterdamsche haven in vergelijking met die van Hamburg en Antwerpen is een doorwrochte studie, waarin op waarlijk voortreffelijke wijze de factoren worden belicht, die tot den bloei der havenstrits Rotterdam—Hamburg—Antwerpen hebben bijgedragen en die ook thans nog de basis vormen voor haar ontwikkeling en groei. De wel zeer rijke stof die een zoo dankbaar onderwerp vormt voor hen, die zich voor de moderne havenontwikkeling interesseeren is behandeld in een negental hoofdstukken. Na een historisch overzicht van den ontwikkelingsgang der drie havens te hebben gegeven, ontleedt de schrijver haar economische functie, om dan achtereenvolgens uitvoerig te wijzen op het achterland, de ligging aan zee en rivier, de uitrusting, de geregelde scheepsverbindingen en eigen reederijbedrijf, de havenkosten, den eigen handel en het havenbeheer in de drie concurrerende havens om tenslotte in Hoofdstuk IX zijn conclusies te formuleren.

Ieder dezer hoofdstukken legt getuigenis af van de diepgaande studie, die de schrijver van het door hem behandeld onderwerp heeft gemaakt. Uitvoerig wordt stilgestaan bij de natuurlijke voordeelen, die de geografische ligging elk der drie havens bieden; bij de wijze, waarop de moderne techniek onzer dagen aan bestaande bezwaren tegemoetkomt dan wel uitbreiding weet te geven aan de invloedssfeer van elk harer; bij de uitrusting der havens, in welk opzicht Hamburg aan de spits gaat, het particulier initiatief te Rotterdam terecht wordt geprezen, doch het beleid der Gemeentelijke overheid gelaakt en bij het krachtig streven van Antwerpen om de Scheldestad binnen den kortst mogelijken tijd te maken tot één der best geoutilleerde havens van West-Europa. Gewezen wordt op de beteekenis der geregelde lijnen welke de drie havens aanloopen, op de plaatselijke reederijen in elk der drie havens, op de tarievenpolitiek, die wordt toegepast en waarbij wordt stilgestaan bij de leemten, die de huidige gemeentelijke tarieven te Rotterdam toonen, met name wat de lijnbooten betreft, waardoor een ontwikkeling van het kwijnend stukgoedverkeer mede wordt tegengehouden. In Hoofdstuk VII wordt een overzicht gegeven van den eigen handel in elk der drie havens, terwijl het volgend hoofdstuk het havenverkeer behandelt. Dat de schrijver zich wat Rotterdam aangaat, onthouden heeft van het formuleren van een eigen oordeel over de mérites van het havenschap, de vorming van een Beneden-Maasgewest en dergelijke problemen is begrijpelijk. Deze

laatste toch vormen een studie op zichzelf, welke behandeling buiten het kader viel, dat de schrijver zich had gesteld. Omtrent zijn meening wat het streven van Dordrecht's Gemeentebestuur naar het scheppen van een eigen zeehaven van grootsche allure betreft, laat Dr. Backx zijn lezers echter niet in het onzekere. Hij schroomt niet het in gereedheid brengen van de haven van Dordrecht voor den overslag van massale goederen als een z.i. volstrekt oneconomische daad te bestempelen.

Op een enkel punt in het betoog van Dr. Backx mogen eenige kantteekeningen worden gemaakt. In Hoofdstuk III, pag. 110, stelt de schrijver, dat voor den stukgoeduitvoer van Zwitserland, vooral de Duitse havens en Antwerpen, gesteund door hun tarievenpolitiek, in aanmerking komen. Ongetwijfeld trekken zoowel Antwerpen als de Duitse Noordzeehavens een belangrijk deel van het Zwitsersch stukgoedverkeer tot zich, maar het is zeer de vraag of het grootste percentage der over het geheel „hochwertige Export-artikel” niet de route over Marseille en Genua volgt. Zeer zeker is zulks het geval met den Zwitserschen export naar Zuid-Amerika, die gedeels zoo niet geheel over Genua wordt geleid.

Wij leven snel en sedert het schrijven van dit proefschrift is de samenwerking tusschen het Fendel-concern en de Rhein- & See-Schiffahrtsges., welke beide ondernemingen op pag. 111 genoemd worden, een voldongen feit. De nieuwe combinatie is hiermede gepromoveerd tot de grootste Duitse Rijnvaartrederij en de „zweitgrösste” — de Nederlandsche Rijnvaart Vereniging gaat nog steeds aan de spits — Rijnvaart-onderneming. Ook de concentratie in het Duitse rederijbedrijf die de schrijver op pag. 192 c.v. behandelt, heeft sedert verderen voortgang gemaakt. Hield inderdaad de Hapag zich tot dusver in tegenstelling met den Norddeutscher Lloyd verre van het Oostzeeverkeer, dit geldt niet meer voor het heden. Zoowel Hapag als Norddeutscher Lloyd hebben sedert de contrôle over verschillende tot dusver zelfstandige Duitse Oostzee-rederijen verworven; als gevolg van één en ander is kortelings tusschen de betrokken bedrijven een pool-overeenkomst tot stand gekomen, waardoor men o.m. grotere stabiliteit van het vrachtenpeil hoopt te bereiken.

Op pag. 217, sprekend over de Rotterdamsche stukgoedcommissie, wijst schrijver erop, dat haar rapport nog niet gepubliceerd werd. Inderdaad lijkt de vrees, dat de rapporten dezer Commissie, wanneer zij in behandeling worden genomen, lichtelijk vergeeld zullen blijken, niet zonder grond. Voor Rotterdam's haven is het te betreuren, dat met het in behandeling nemen van en het uitvoering geven aan de voorstellen, die door deze Commissie geformuleerd werden, zóó zeer wordt getraineed, terwijl dit bovendien een onverdiend odium van laksheid legt op de leden der Commissie, die hun taak even belangeloos als voortvarend verrichtten. Ten onrechte toch werd en wordt der *Commissie* bij herhaling te langzame afdoening verweten.

Met waardeering gewaagt schrijver op pag. 241 van de verkeersstatistiek van Hamburg, welke jaarlijks in een voortreffelijk boekwerk wordt gepubliceerd. Inderdaad behoorde Rotterdam, waar een behoorlijke verkeersstatistiek ten eenenmale ontbreekt, zich Hamburg tot voorbeeld te stellen.

Sterk heb ik, bij lezing van het proefschrift van Dr. Backx, den indruk gekregen, dat één der oogmerken, die hij zich bij het volbrengen zijner taak gesteld heeft, is geweest met nadruk te wijzen op de vele gevaren die den toekomstigen groei van Rotterdam's haven bedreigen. De steunmaatregelen, die het buitenland in toenemende mate ten behoeve zijner nationale havens neemt — terecht heeft schrijver uitvoerig gewezen op de voorkeurstarieven op de Duitse en Belgische sporen, de vrijstelling van Antwerpen van de surtaxes d'entrepôt, het gratis sleepen van Dordrecht naar Antwerpen — eischen

van Rotterdam de grootst mogelijke krachtsinspanning wil het niet voortdurend meer terrein verliezen. Juist de eenzijdigheid van Rotterdam's haven, steunend op het massaal vervoer, bergt gevaren in zich en het is één der vele verdiensten dezer voortreffelijke studie, waarmede de moderne Nederlandsche haven-literatuur is verrijkt, dat hierop nog eens met nadruk en in extenso de aandacht is gevestigd. Men stare zich niet blind op het aantal schepen, noch op den omvang van het havenverkeer, beide misleidend en onbruikbaar als maatstaf voor een juiste waardeering van het Rotterdamsch havenbedrijf, maar beseffe, dat tegenover een eensgezinde samenwerking van Regeering en Gemeentebestuur in de concurrerende buitenlandsche havens een eenheidsfront moet worden gevormd van Overheid en particuliere ondernemers in de Maasstad, die eendrachtig samenwerkend, de verwezenlijking van één doel nastreven: Rotterdam vooraan!

Moge het proefschrift van Dr. Backx hiertoe bijdragen! Dit ware de beste waardeering voor zijn zoo geslaagde studie!

C. V.

Het Volkscredietwezen in Nederlandsch-Indië, door Dr. J. C. W. Cramer (H. J. Paris, Amsterdam).

De heer Cramer heeft met het schrijven van dit boek een goed werk gedaan, omdat sinds lang behoefte bestond aan een geschrift, dat een volledige behandeling gaf van het Volkscredietwezen; tot dusverre was deze materie uitsluitend in een groot aantal officieele publicaties en tijdschriftartikelen verspreid, waardoor het bezwaarlijk was een allesomvattend overzicht van dit voor het economische leven der inheemsche bevolking in Nederlandsch-Indië zoo gewichtige credietstelsel te verkrijgen. Er dient aan te worden toegevoegd, dat de schrijver zijn taak op kundige wijze heeft volbracht: de uitgebreide stof, welke hoofdzakelijk van statistischen aard is, werd met zorg geschift en gerangschikt en uit de voorhanden gegevens zijn verschillende belangwekkende conclusies getrokken.

Na een uitvoerige inleiding, waarin o.m. de rechtvaardigingsgronden van het met overheidshulp georganiseerde Volkscredietwezen worden uiteengezet en de plannen worden beschreven, welke de geestelijke vader, de assistent-resident De Wolff van Westerrode ten opzichte van het stelsel koesterde, gaat de schrijver eerst de ontwikkeling van bedoeld credietstelsel na tot 1913. In het bijzonder beschrijft hij de snelle, volgens velen te snelle ontplooiing van de volksbanken op Java en Madoera, welke sedert laatstgenoemd jaar tot stilstand kwam ten aanzien van de aantallen volksbanken, doch zich voortzette in een vergrooting van de werkingssfeer per bank. In de Buitengewesten begon juist sinds 1913 de ontwikkeling. Verder behandelt Dr. Cramer den gang van zaken bij de desaloemboengs en desabanken op Java en Madoera en in de Buitengewesten.

De ontwikkelingsgang van al deze banken doet zien, dat zij er in het algemeen zeer goed in geslaagd zijn hare financieele positie in toenemende mate te versterken. Waar zij geacht kunnen worden credieten te verstrekken tegen een rente, welke in verband met de bij de inheemsche bevolking heerschen- de toestanden niet hoog is, kan men zeker aannemen, dat het Volkscredietwezen in zooverre de bevolking van heel veel nut is geweest en nog is. Wanneer men evenwel bedenkt, dat de bedoeling van den beginne af aan mede is geweest om de bevolking ertoe te brengen door de vorming van coöperatieve instellingen haar economisch lot in eigen handen te nemen, moet worden erkend, dat in dit opzicht helaas geen reden tot tevredenheid bestaat. Van de coöperatieve idealen is tot dusverre niets terecht gekomen.

Een andere moeilijkheid bestaat hierin, dat het

(Zie vervolg pag. 1008).

MAANDCIJFERS.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.

(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1929								Januari/Aug.	
	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	1928	1929
Arbeidsmarkt.										
Bedrag der gehouden aanbestedingen $\times f$ 1000	10,37	11,55	14,15	16,10	26,67	15,62	15,27	16,46	118,75	126,19
waaronder voor fabrieksbouw $\times f$ 1000	0,31	0,84	0,80	1,13	1,88	0,44	0,39	0,68	5,97	6,47
Staats- en part. mijnen. Aantal arbeiders op ten der maand	34.678	35.018	35.213	35.115	35.047	31.974	34.990	35.157	39.837 ¹²⁾	
Gemiddeld aantal taken p. week v. Amsterdam	26,26	14,86	26,81	27,80	22,72	19,68	21,83	20,56	21,8	22,565
Haven- (alle b. d. „Havenarbeiders-Reserve“ \times 1000) bedrijf	39,99	29,50	39,01	47,04	42,89	41,95	42,43		41,9 ¹³⁾	40,4 ¹³⁾
ingeschr. losse arbeiders te zamen Rotterdam										
Indexcijfer der Werkloosheid.	16,2	17,2	18,0	2,8	2,4	2,1	2,4	2,3	5,7	7,3
Arbeidsbemiddeling. 1)										
Aanbiedingen v. werkzoekenden. Overgebl. op het einde v. de mnd. $\left\{ \begin{matrix} \times \\ 1000 \end{matrix} \right.$	102,7	117,4	68,2	50,0	41,8	41,1	41,7	43,7	62,3	63,3
Arbeidsloon.										
Ondergrondse arbeiders (bij de mijnen)	f 5,60	f 5,68	f 5,65	f 5,67	f 5,70	f 5,70	f 5,71		f 5,54 ¹²⁾	
Bovengrondse (loon per dienst)	„ 4,05	„ 4,09	„ 4,06	„ 4,08	„ 4,07	„ 4,07	„ 4,06		„ 3,99 ¹²⁾	
Vaste havenarbeiders {Amsterdam} weekinkomen		f 35,41							„ 35,30 ¹⁴⁾	
Bouwbedrijven {Metselaar uurinkomen} Amsterdam	„ 0,93	„ 0,91	„ 0,96	„ 0,98	„ 0,96	f 0,96	„ 0,99	f 0,98	„ 0,95 ¹²⁾	
Opperman	„ 0,90	„ 0,90	„ 0,90	„ 0,91	„ 0,91	„ 0,90	„ 0,90	„ 0,92	„ 0,89 ¹²⁾	
Opperman	„ 0,82	„ 0,80	„ 0,84	„ 0,84	„ 0,90	„ 0,85	„ 0,85	„ 0,87	„ 0,86 ¹²⁾	
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderj. geschoolde arb.		7								
Voortbrenging en verbruik.										
Zee. {aanvoer in Ned. havens \times 1000 K.G. visscherij. {opbrengst $\times f$ 1000	3.760	3.980	4.797	4.681	4.801	7.198	10.811		42.635 ¹³⁾	39.968 ¹³⁾
*Steenkoolproductie \times 1000 ton \times 1000	1.455	1.364	1.680	1.465	1.459	1.897	2.331		10.534 ¹³⁾	11.651 ¹³⁾
*Steenkoolproductie \times 1000 ton \times 1000	980	841	936	945	955	921	1.024	984	7.367	7.586
Voor binnenlandch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheid steenkolen \times 1000 ton \times 1000	1.043	947	928	997	1.196	1.001	1.143	1.203	7.888	8.458
Beetwortelsuikerproductie (ruwe en consumptiesuiker) \times 1000 K.G.	0,28	0,36	—	0,34	—	—	—	—	0,78	1,01
Consumptiesuiker: totale productie fabrieken en raffinaderijen \times 1000 K.G.	19,31	18,78	21,07	20,04	29,09	30,63	30,81	10,51	224,23	180,24
In consumptie gebrachte suiker \times 1000 K.G.	16,16	12,49	19,63	19,19	18,54	18,40	20,31	18,23	135,07	154,68
Electriciteitsfabrieken; aan het net afgegeven stroom \times 1.000.000 k. W. h.	153	188	187	180	118	110	115	117	882	1.018
Schepen in aanbouw inhoud in bruto Register-ton		164	164			172			171.825 ¹⁵⁾	
Volkshuisvesting; voltooide woningen in het Rijk (nieuwbouw) (aantal)	2.554	1.637	2.412	3.384	4.238	4.313	3.661		26.849 ¹⁵⁾	22.199 ¹⁵⁾
Rijksvoorsch. aan gemeenten (verleend-ingetrokken) \times 1000	—	125	—	823	—	—	3.675	—	4.865	4.523
Aanbestedingen van woningbouwvereen. $\times f$ 1000	142	474	40	1.144	1.773	1.575	1.385	1.310	11.696	7.843
Indexcijfers prijzen landbouw- en veeleertart. basis	130	133	133	127	131	129	94	95	109	107
Indexcijfers productiekosten van den landbouw 1910-14	171	178	178	169	164	163			170	169
Handel en Verkeer.										
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in miljoenen)	233	177	216	234	235	230	240	247	1.779	1.812
Invoer	152	124	175	169	175	165	170	183	1.283	1.313
Uitvoer	68,1	55,1	77,1	74,9	78,8	75,6	76,7	78,6	522,4	584,9
Uitv. v. fabrieken	13,8	13,4	15,5	14,1	14,9	13,9	17,1	17,8	116,8	120,5
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in miljoenen)	5,48	4,59	4,94	6,06	6,31	6,44	6,80	6,77	48,84	47,39
Inklaringen (geladen zeeschepen) (in 1000 N.R.T.)	4,43	2,89	3,64	4,49	4,21	4,08	4,23	4,78	40,63	32,75
Uitklaringen	3,85	0,65	2,48	4,12	3,85	4,19	4,27	4,39	27,83	27,20
Inklaringen (geladen rivierschepen in 1000 ton)	2,74	0,37	2,72	3,57	3,83	3,90	4,14	4,07	24,05	25,34
Uitklaringen (geladen rivierschepen in 1000 ton)	127,5	124,1	119,4	115,3	113,2	107,2	110,3	111,8	111,3	113,3
*Index v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.“)	1.952	1.216	1.175	1.959	2.474	2.497	2.612	2.744	16.379	16.564
*Goederenvervoer (Gelast bij invoer. (in 1000 ton)	815	448	577	983	1.005	904	995	997	6.751	5.729
in de havens \times 1000	2.404	1.781	1.184	2.601	3.812	3.083	3.083	3.362	20.218	21.322
Doorgevoerd met overlading										
Prijzen, kosten van levensonderhoud.										
*Indexcijfers der groothandelsprijzen in Nederland (1913 = 100) Algemeen cijfer	146	146	147	144	142	141	141	142	151	144
Kosten van levensonderhoud. Arb.gez. A'dam (1 Oct. '23-30 Sept. '24 = 100)			95,4			95,7			94,8 ¹⁶⁾	
Financiewezen.										
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal)	45,4	37,4	38,4	40,1	48,7	39,8	43,4	43,6	328,7	333,7
* Beursbelasting (in miljoenen)	1,09	0,64	0,60	0,57	0,69	0,57	0,60	0,82	5,17	5,58
* Invoerrechten	5,38	4,67	5,98	5,8	5,66	5,35	5,61	5,82	41,58	44,26
* Statistiekrecht	0,379	0,299	0,396	0,405	0,386	0,381	0,416	0,413	3,019	3,075
*Gegireerd door den Postch. en Girodienst (in miljoenen)	621	523	514	555	650	540	600	552	2.779	4.555
*Giro-omzet bij de Ned. Bank (in miljoenen)	3.816	3.576	3.835	3.843	3.621	3.236	3.757	3.416	28.159	29.100
*Opereend kapitaal der Ned. Bank (in miljoenen)	405	365	356	395	403	368	384	368	397 ¹⁷⁾	
*Wisseldisconto der Nederl. Bank	4,50	4,50	4,73	5,50	5,50	5,50	5,50	5,50	4,50	5,15
*Particulier disconto	4,19	4,35	4,61	5,34	5,33	5,38	5,17	5,05	4,10	4,98
*Prolongatie	4,44	4,78	5,05	5,81	5,87	5,80	4,90	4,70	3,97	5,11
Spaarbanken {Rijkspostspaarbank, inlagen} terughet.	12,11	11,36	10,26	9,62	12,08	11,07	12,56	12,94	89,64	92,00
{40 Part. spaarbanken, inlagen} terughet.	11,41	9,01	9,66	11,19	12,38	9,70	11,46	11,16	88,08	90,22
Indexcijfer van aandelen 1921-5 = 100	121	124	123	119	117	115	115	116	115 ¹⁶⁾	115 ¹⁶⁾
Gemiddeld rendement van obligatien	4,02	4,65	4,73	4,83	4,82	4,80	4,79	4,78	4,81 ¹⁶⁾	4,81 ¹⁶⁾
*Emissies (onder aftrek conversies \times 1000)	134,1	129,1	20,5	14,2	57,0	14,2	39,2	4,3	386,5	412,6
Aantal uitgesproken Faillissementen.										
	253	239	239	235	231	207	200	189	2.158	1.793

§ Voorloopige cijfers.

1) 40 distr. en 3 andere arb.beurzen en, voor zoover bekend, de correspondenten, der arb.bemiddeling. 2) Zowel door Nederl. als buitenscheepen. 3) Kolenslik inbegrepen. Ook zijn inbegrepen de eigen consumptie der mijnen en de kolen, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkolen“]. 4) Saldo invoer plus eigen productie. 5) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aangemeten mag worden, dat deze suiker binnenkort de consumenten bereikt. 6) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens

uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 7) Op den laatste van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 8) Te A'dam en te R'dam. 9) A'dam, R'dam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, IJmuiden en overige havens. 10) Zonder voorschot aan den Staat en schatkistpromessen rechtstreeks; 3e weekbalans v. d. maand. 11) Nominaal bedrag voor Januari 10,9; Februari 3,5; Maart 4; Juli 0,4; Jan./Aug. '28 31,4; Jan./Aug. '29 18,8. 12) Aug. '28. 13) Jan./Juli. 14) 2e kwartaal. 15) Juni. 16) Juli '29.

(Vervolg pag. 1001).

doel van het door het Volkscredietwezen verstrekte crediet natuurlijk is geweest een besteding voor productieve doeleinden. Men kan als vaststaande aannemen, dat dit oogmerk slechts ten deele is bereikt, doch hieromtrent geven de bestaande statistieken geen behoorlijk uitsluitsel. De door de credietnemers opgegeven bestedingsdoeleinden stemmen niet overeen met de werkelijkheid en de bankbesturen hebben geen gelegenheid zich door controle van de werkelijke aanwending der credieten te overtuigen. In verband daarmee is dan ook de invoering van een steekproevenstelsel, zoals laatstelijk door Prof. G. Gonggrijp werd aanbevolen, dringend noodzakelijk. Alleen aan de hand van de daardoor te verkrijgen gegevens zal men zich een oordeel kunnen vormen omtrent het gebruik der verleende credieten.

Deze en andere vraagstukken worden door den schrijver op heldere en overzichtelijke wijze behandeld. Wat bovendien aangenaam treft, is, dat hij ondanks de teleurstellingen, welke tot dusverre zijn ondervonden bij de pogingen om de bevolking door zelfwerkzaamheid tot hoogere welvaart te brengen, geen reden vindt om te wanhopen aan de toekomst.

's-Gravenhage. Mr. D. J. HULSHOFF POL.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	2 Nov.	28 Oct./ 2 Nov.	21/26 Oct.	14/19 Oct.	29 Oct./ 3 Nov.	31 Oct./ 5 Nov.	20/24 Jull
Amsterdam Partic.disc.	—	47/8-51/8	5-1/8	5 1/8-3/16	4 3/8-1/2	4 3/8-9/16	3 1/8-3/16
Prolong.	—	4-3/4	3 3/4-4 1/4	4-5	4 1/2-5	4 1/2-5	2 1/4-3/4
Londen Daggeld...	4 1/2-5	4 1/2-6 1/2	4 1/2-5 1/2	4-5 3/4	2 1/2-5	1 1/2-5	1 3/4-2
Partic.disc.	5 3/4-13 1/16	5 3/4-6	6-9 1/32	6 1/8-7 1/32	4 3/8-7 1/16	4 3/16-3/8	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld...	8-10	6-10	5 1/2-9	7 1/2-9 1/2	6-9	5-8	—
Partic.disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	6 7/8	6 7/8-7 1/4	7 1/4	7 1/4	6 3/8-5/8	6 3/4-7/8	—
56-90 d...	6 7/8	6 7/8-7 1/4	7 1/4	7 1/4	6 3/8-5/8	6 3/4-7/8	2 1/8-1/2
Warenwechel.	—	7 3/4	7 3/4	7 5/8-3/4	6 3/4-7	7-1 1/2	—
New York Daggeld 1)	6 1/4	6 1/4	5-6 1/4	5-7 1/4	7-8 1/4	3 1/2-4 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic.disc.	4 3/4	4 3/4-5	5-1 1/4	5 1/4	4 5/8	3 3/8	—

1) Koers van 31 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
29 Oct. 1929	2.47 7/8	12.09 3/8	59.33 1/2	9.76 1/2	34.68 1/2	99 3/4
30 " 1929	2.47 7/8	12.09 3/8	59.32 1/2	9.76 1/2	34.68 1/2	99 3/4
31 " 1929	2.47 15/16	12.08 3/8	59.31 1/2	9.76 1/2	34.68	99 3/4
1 Nov. 1929	2.47 1/8	12.07 1/8	59.29 3/4	9.76 3/4	34.68 1/2	99 3/4
2 " 1929	2.47 3/4	12.08 7/8	59.25 1/2	9.76 1/2	34.67 1/2	99 3/4
4 " 1929	2.47 15/16	12.07	59.26 1/2	9.76 1/2	34.67	99 3/4
Laagsted.w.1)	2.47 5/8	12.07 1/8	59.24	9.75	34.65	99 3/4
Hoogsted.w.1)	2.48 1/8	12.09 1/8	59.35	9.78	34.71	100
28 Oct. 1929	2.47 7/8	12.09 1/8	59.31 1/2	9.76 3/4	34.69 1/2	99 3/4
21 " 1929	2.48 1/2	12.10 1/4	59.32 1/2	9.77 1/2	34.70	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.69	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
29 Oct. 1929	48.04	34.87 1/2	7.31	1.48	12.98 1/2	35.51
30 " 1929	48.04 1/2	34.87 1/2	7.35	1.48 1/2	12.98 1/2	35.40
31 " 1929	48.05	34.90	7.35	1.48	12.98 1/2	35.20
1 Nov. 1929	48.04	34.87 1/2	7.34	1.48	12.98 1/2	35.27 1/2
2 " 1929	48.04	34.87 1/2	7.34	1.48	—	—
4 " 1929	48.03 1/2	34.87 1/2	7.35	1.48	12.98 1/2	35.15
Laagsted.w.1)	48.01	34.80	7.32	1.46	12.96	35.—
Hoogsted.w.1)	48.06	35.00	7.38	1.51	13.02	35.70
28 Oct. 1929	48.06	34.87 1/2	7.34 1/2	1.48	12.99 1/2	35.52 1/2
21 " 1929	48.07	34.90	7.36	1.48 1/2	13.00	35.57 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	7.36	1.48	13.09	48.52 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/4 en 7.21 1/4.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
29 Oct. 1929	66.60	66.42 1/2	66.42 1/2	6.26	102 5/8	2.45 1/4
30 " 1929	66.60	66.45	66.45	6.26	101 1/4	2.44 1/4
31 " 1929	66.57 1/2	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24 1/2	101 1/4	2.44 1/4
1 Nov. 1929	66.57 1/2	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24	102 1/4	2.44 1/4
2 " 1929	66.57 1/2	66.40	66.42 1/2	6.23 1/2	102 1/4	2.44 1/4
4 " 1929	66.55	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24	102 1/4	2.44 1/4
Laagsted.w.1)	66.50	66.35	66.35	6.21	101 1/4	2.44
Hoogsted.w.1)	66.65	66.50	66.50	6.28	103	2.45 1/2
28 Oct. 1929	66.62 1/2	66.45	66.65	6.26	103 1/8	2.45 1/4
21 " 1929	66.70	66.47 1/2	66.47 1/2	6.26	104 1/8	2.45 1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 1/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 November 1929 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bankdisconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 3/4	12.09 1/2	6
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.29 1/2	7 1/2
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.76 3/8	3 1/2
Brussel *) §)	100 Belg	34.59	34.68 1/2	5
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.92	—
Zürich *)	100 "	48.—	48.04	3 1/2
Praag	100 Kronen	7.37 1/2	7.34 1/2	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	34.87 1/2	8 1/2
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.25	8
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	9 1/2
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	10
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.38	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.17	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.22	9
Milaan *)	100 Lira	13.09	12.98 1/2	7
Madrid *)	100 Peseta	48.—	35.27 1/2	5 1/2
Lissabon	Escudo	2.68 1/2	0.11 1/8	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.42 1/2	5 1/2
Oslo *)	100 "	66.67	66.42 1/2	6
Stockholm *)	100 "	66.67	66.57 1/2	5 1/2
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.70	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.75	9
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	7
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	66.55	8
Helsingfors	100 Finnmark.	6.26 1/2	6.24	7
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	8
Danzig	100 Gulden	48.42	48.40	6 1/2
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4878	2.47 3/4	5
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.44	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	1.19	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 1	1.02	—
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.9080	0.90 5/8	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 3	0.29 3/8	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	30.50	6-7
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.40	—
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.49 1/4	—
Lima (Peru)	Per. £	12.10 3/4	10.27 1/2	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.36	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.47 1/2	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.9967	—
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01 1/4	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	0.62	—
Guatemala	Quetzal	2.48 3/4	2.48	—
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48 1/2	2.45 5/8	—
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.21 1/2	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	0.90 1/4	7
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99 3/4	5 1/2
Kobe	Yen	1.24	1.20	5.48
Hong Kong	Dollar	—	1.08 1/2	—
Shanghai	Tael	—	1.37	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.41	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.21	—
Bangkok	Baht	1.10	1.12	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.23 1/4	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 3/4	12.06	6.
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.40	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 3/4	11.94	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 3/4	11.97	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud.

*) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.

§) 1 Belg = 5 frank.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
29 Oct. 1929	4,87 ⁷ / ₈	3,94	23,94	40,35
30 " 1929	4,87 ¹³ / ₁₆	3,93 ⁷ / ₈	23,93	40,34
31 " 1929	4,87 ¹³ / ₁₆	3,94	23,92 ⁵ / ₈	40,35
1 Nov. 1929	4,87 ¹³ / ₁₆	3,94 ¹ / ₈	23,92 ¹ / ₂	40,36 ¹ / ₂
2 " 1929	4,88	3,94 ¹ / ₈	23,92 ¹ / ₂	40,37
4 " 1929	4,87 ²⁷ / ₃₂	3,94	23,92	40,36
5 Nov. 1928	4,84 ¹³ / ₁₆	3,90 ⁵ / ₈	23,81 ¹ / ₂	40,10 ¹ / ₂
Muntpariteit	4,8667	3,90 ⁵ / ₈	23,81 ¹ / ₂	40 ¹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Oct. 1929	26 Oct. 1929	28 Oct. 1929 Laagste	2 Nov. 1929 Hoogste	2 Nov. 1929
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆	97 ¹ / ₂
Athene	Dr. p. £	375 ¹ / ₈	375 ¹ / ₈	374 ³ / ₈	375 ⁵ / ₈	375 ¹ / ₈
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 ¹ / ₄	1/10 ¹ / ₄	1/10	1/10 ¹ / ₄	1/10 ¹ / ₄
Budapest ...	Pen. p. \$	27.80 ³ / ₄	27.91 ¹ / ₂	27.89	27.94	27.91
Buenos Aires	d. p. \$	46 ²⁰ / ₃₂	46 ⁷ / ₁₆	45 ¹ / ₂	46 ⁷ / ₁₆	46 ¹ / ₁₆
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁵⁷ / ₆₄	1/5 ⁵⁵ / ₆₄	1/5 ⁵ / ₁₆	1/5 ⁷ / ₁₆	1/5 ⁵⁵ / ₆₄
Constantin..	Piast. p. £	1.022 ¹ / ₂	1.032 ¹ / ₂	10.20	10.40	10.30
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/9 ¹ / ₂	1/9 ⁰ / ₃₂	1/8 ⁵ / ₈	1/9 ¹ / ₂	1/9 ³ / ₃₂
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂
Lissabon....	Escu. p. £	108 ³ / ₄	108 ³ / ₄	108 ¹ / ₈	108 ⁵ / ₈	108 ³ / ₄
Mexico ¹⁾	\$ per £	10.05	10.05	9.95	10.25	10.10
Montevideo	d. per £	48 ¹ / ₈	47 ¹ / ₂	46 ¹ / ₂	47 ¹ / ₂	47 ¹ / ₂
Montreal ...	\$ per £	4.92 ⁵ / ₈	4.93 ¹ / ₂	4.92 ¹ / ₈	4.98	4.95
Rio de Janeiro	d. per Mil.	555 ¹ / ₆₄	5 ¹ / ₃₂	551 ¹ / ₆₄	5 ⁵ / ₈	51 ¹ / ₁₆
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/3	2/3	2/2 ¹ / ₂	2/3 ¹ / ₂	2/3
Singapore ..	id. p. \$	2/3 ³¹ / ₃₂	2/3 ⁵⁸ / ₆₄	2/3 ¹⁹ / ₁₆	2/4	2/3 ²⁰ / ₃₂
Valparaiso ²⁾	\$ per £	39.51	39.59	39.56	39.59	39.58
Warschau ..	Zl. p. £	43.45 ¹ / ₂	43.46	43.47	43.54	43.51 ¹ / ₂

¹⁾ In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence, doch in £ genoteerd. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS²⁾

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾		Londen
28 Oct. 1929..	22 ¹⁹ / ₁₆	49 ⁷ / ₈	28 Oct. 1929....	84/11 ¹ / ₂
29 " 1929..	22 ¹⁵ / ₁₆	49 ⁷ / ₈	29 " 1929....	84/11 ³ / ₈
30 " 1929..	22 ⁷ / ₈	49 ⁷ / ₈	30 " 1929....	84/11 ⁵ / ₁₆
31 " 1929..	23	50	31 " 1929....	84/11 ¹ / ₂
1 Nov. 1929..	22 ¹⁵ / ₁₆	—	1 Nov. 1929....	84/11 ¹ / ₂
2 " 1929..	22 ¹⁵ / ₁₆	50	2 " 1929....	84/11 ¹ / ₂
3 Nov. 1928..	26 ¹⁹ / ₁₆	58	3 Nov. 1928....	84/11 ¹ / ₂
27 Juli 1914..	24 ¹⁹ / ₁₆	59	27 Juli 1914....	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Oct. 1929	31 Oct. 1929
Saldo bij de Ned. Bank	f 606.213,04	f 36.275,98
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschot op ultimo Sept. 1929 aan de gem. op voor haar door de Rijks- administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en oponenten op de Rijksinkomstenbelasting	" 38.279.858,86	" 38.279.858,86
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 19.779.043,25	" 23.427.950,25
Id. aan Suriname	" 11.537.951,13	" 11.737.008,87
Id. aan Curaçao	" 530.038,42	" 589.725,29
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der postrekeningen van Rijks- comptabelen	" 135.123.534,22	" 137.387.366,31
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ¹⁾	" 18.383.770,65	" 19.537.963,09
Vordering op andere Staatsbedrijven ¹⁾ ..	" 5.682.186,53	" 5.862.186,53

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt ..	f 9.470.292,25	f 13.258.487,31
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt	" —	" —
Schatkistbiljetten in omloop	" 127.392.000,—	" 127.392.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 81.770.000,—	" 94.770.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" 3.000.000,—	" 10.000.000,—
Daggeldleeningen	" —	" —
Zilverbons in omloop	" 12.430.029,50	" 12.263.089,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. ¹⁾	" 196.067,06	" 309.601,59
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P. T. en T. ¹⁾	" 12.748.466,38	" 10.336.201,95
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾ ..	" 130.000,—	" 130.000,—
Id. aan diverse instellingen ¹⁾	" 14.741.430,43	" 14.747.281,81

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	26 Oct. 1929	2 Nov. 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 24.953.000,—	f 27.689.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" —	" —
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas	" 19.904.000,—	" 24.991.000,—
Schatkistpromessen	" 700.000,—	" 700.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	" —	" —
Waarvan Muntbiljetten	" —	" —
Muntbiljetten in omloop	" 44.373.000,—	" 44.046.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	" 3.775.000,—	" 3.914.000,—
Voorschot van de Javasche Bank....	" 695.000,—	" 526.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 November 1929.

Activa.		
Binnenl. Wis. (Hfdbk. f)	63.660.518,64	
sels, Prom. (Bijbnk. ")	2.084.071,07	
enz. in disc. (Ag.sch. ")	12.321.005,66	f 78.065.595,37
Papier o. h. Buitenl. in disconto	" —	" —
Idem eigen portef.	f 213.059.233,—	" —
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	" —	" 213.059.233,—
Beleeningen (Hfdbk. f)	59.179.783,41	
incl. vrsch. (Bijbnk. ")	9.475.932,—	
in rek.-crt. (Ag.sch. ")	46.881.558,40	
op onderp.	f 115.537.274,01	
Op Effecten	f 108.412.051,07	
Op Goederen en Spec.	" 7.125.222,94	" 115.537.274,01
Voorschotten a. h. Rijk	" —	" 12.009.604,34
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 65.178.100,—	
Muntmat., Goud ..	" 377.438.705,21	
	f 442.616.805,21	
Munt, Zilver, enz.	" 20.555.426,84	
Muntmat., Zilver..	" —	" 463.172.232,05 ¹⁾
Belegging ¹ / ₈ kapitaal, reserves en pen- sioenfonds	" —	" 25.266.368,35
Gebouwen en Meub. der Bank	" —	" 5.200.000,—
Diverse rekeningen	" —	" 39.865.025,09
	f 952.175.332,21	
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 7.106.550,55	
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—	
Pensioenfonds	" 6.274.652,67	
Bankbiljetten in omloop	" 378.025.210,—	
Bankassigatiën in omloop	" 409.614,75	
Rek.-Cour. (Het Rijk f)	—	
saldo's: (Anderen ")	20.070.025,18	" 20.070.025,18
Diverse rekeningen	" 12.289.279,06	
	f 952.175.332,21	
Beschikbaar metaalsaldo	f 103.289.599,44	
Minder bedrag aan bankbiljetten in om- loop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 258.223.995,—	
	f 23.890.447,18	

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
4 Nov. '29	65.178	377.438	878.025	20.480	103.290	51 ¹ / ₂
28 Oct. '29	65.286	377.439	825.501	21.245	124.270	54 ¹ / ₂
21 " '29	65.284	377.439	815.436	25.762	124.762	55
14 " '29	65.488	377.442	829.845	18.080	121.978	54
7 " '29	65.490	377.442	840.169	18.218	117.675	54
30 Sept. '29	65.596	377.442	851.686	21.424	112.466	53
5 Nov. '28	67.472	367.504	856.169	29.794	278.908	51 ¹ / ₂
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen ²⁾
28 Oct. 1929	57.830	—	87.455	209.210	36.460
21 " 1929	61.889	5.000	84.964	204.099	38.342
14 " 1929	64.693	8.000	89.128	201.122	37.660
7 " 1929	82.442	25.000	89.250	195.975	38.299
30 Sept. 1929	86.748	31.000	100.454	185.577	45.089
5 Nov. 1928	89.952	2.000	136.357	188.194	29.698
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van ²/₈ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse reke-ningen ¹⁾	Diverse reke-ningen ²⁾
1 September 1929	3.999	5.694	57	299	2.846	994
1 Augustus 1929	3.943	6.307	57	227	3.512	918
1 Juli 1929	3.636	6.212	51	322	3.222	506
1 Juni 1929	3.300	6.234	56	250	3.319	178
1 Mei 1929	3.093	6.108	57	275	3.338	140
1 April 1929	2.908	5.730	118	215	3.170	166
1 September 1928	2.471	4.510	157	136	2.414	195

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ Sluitp. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Nov. 1929	171.100		306.600	60.200	24.380
26 Oct. 1929	170.300		306.200	63.600	22.380
19 " 1929	169.400		308.300	59.700	22.200
5 Oct. 1929	146.576	23.599	312.349	68.394	17.828
28 Sept. 1929	146.656	23.224	306.035	67.264	20.560
21 " 1929	146.980	24.077	305.738	71.193	20.284
14 " 1929	147.235	23.946	312.167	64.160	20.650
3 Nov. 1928	170.965	16.500	320.963	65.259	32.976
5 Nov. 1927	183.139	17.547	321.639	74.486	121.769
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
2 Nov. 1929		189.500		***	47
26 Oct. 1929		190.100		***	46
19 " 1929		191.200		***	46
5 Oct. 1929	9.743	39.280	133.206	32.130	45
28 Sept. 1929	9.708	36.934	130.486	29.283	46
21 " 1929	9.622	37.034	133.343	28.854	45
14 " 1929	10.995	35.877	133.025	28.365	45
3 Nov. 1928	7.798	36.583	103.350	55.109	49
5 Nov. 1927	11.799	27.049	126.024	34.410	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis ²/₁₀₀ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
30 Oct. 1929	131.017	358.820	32.197	5.891	20.232
23 " 1929	131.825	357.387	34.439	4.200	20.441
16 " 1929	131.706	360.245	31.462	4.936	20.524
9 " 1929	130.737	363.841	26.896	8.836	20.750
2 " 1929	129.121	363.348	25.773	8.508	20.974
25 Sept. 1929	131.938	361.071	30.866	3.233	22.178
31 Oct. 1928	164.921	134.502		42.562	
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
30 Oct. '29	68.852	14.384	58.106	38.125	33.922	30 ¹ / ₁₀₀
23 " '29	69.462	15.788	59.111	37.137	35.634	31 ¹ / ₁₀₀
16 " '29	76.077	9.551	69.876	37.126	32.688	28
9 " '29	72.707	8.459	66.244	38.084	28.157	24 ²⁹ / ₁₀₀
2 " '29	73.767	8.993	64.910	38.042	26.996	24 ⁸⁹ / ₁₀₀
25 Sept. '29	68.872	14.705	56.954	36.448	32.141	29 ²³ / ₁₀₀
31 Oct. '28	42.623	14.133	103.523		50.168	42 ¹ / ₁₀₀
22 Juli '14	11.005	13.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
18 " '29	39.771	123	7.164	26.902	18.671	2.476	3.200
11 " '29	39.776	109	7.189	26.827	18.648	2.469	3.200
4 " '29	39.784	103	7.200	27.519	18.635	2.548	3.200
26 Oct. '28	30.786	732	13.983	22.678	18.525	2.099	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
25 Oct. '29	5.612	1.571	66.146	6.571	6.494	7.483
18 " '29	5.612	1.597	66.326	6.579	6.611	5.982
11 " '29	5.612	1.530	66.901	6.460	7.003	5.208
4 " '29	5.612	1.640	67.321	6.380	6.720	5.883
26 Oct. '28	5.930	1.270	61.327	7.727	4.201	6.880
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad, gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluippost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

5 November 1929.

In ons vorig weekbericht hebben wij melding gemaakt van het prijsherstel voor tarwe, dat in Noord-Amerika, en in navolging daarvan ook in Argentinië, had plaats gevonden na de zeer scherpe inzinking van den 24sten. Dat prijsherstel was vooral veroorzaakt door bemoedigende uitslatingen van Amerikaansche overheidspersonen, herstel aan de New-Yorksche effectenmarkt en beschikbaar stelling door de Amerikaansche regeering van 100 miljoen dollar voor de coöperatieve landbouworganisaties, welke daarmede de boeren in staat zouden stellen om hun voorraden achter te houden. Deze kunstmatige steun werd in de eerste dagen niet gevolgd door vermeerdering van de Europeesche vraag. Wel ontstond op 28 October meer vraag in Engeland en ook op enkele vorige dagen werd daar wel iets meer tarwe gekocht dan in de voorafgaande periode der flauwe markten. Ook op het vasteland was de omzet eenigszins toegenomen en werd vooral meer Plata-tarwe gekocht, doch levendig was de markt nog niet. Toen echter op 29 October het vertrouwen in het standhouden der verbetering zeer onvoldoende werd en ook de effectenmarkt weder flauw liep, ging een gedeelte van het prijsherstel weder verloren en ontstond op het nogmaals verlaagde prijsniveau een aanzienlijke vermeerdering van den kooplust in Europa. In Engeland kocht men aanvankelijk Plata- en Australische tarwe, evenals op het vasteland, doch op den 30sten werden ook in Manitobas aan de Engelsche markt vrij wat zaken gedaan. Deze vermeerdering van de vraag heeft na 29 October dadelijk weder een herstel aan de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg met zich gebracht, terwijl ook de Argentijnsche termijnmarkten vaster liepen. De ondernemingslust in Europa is tegen die nieuwe prijsstijging niet bestand gebleken, zoodat de vraag al spoedig weder afnam en de druk, welke er op de tarwemarkt uitgaat van de uitermate groote Noord-Amerikaansche voorraden en het nog altijd ruime aanbod van Plata-tarwe, zich weder in vermeerderde mate liet gelden. Weliswaar is deze week zeer weinig tarwe uit Argentinië verscheept, maar dit zal wel een tijdelijk verschijnsel blijken te zijn geweest. Ook uit Noord-Amerika werd niet veel afgeladen, zoodat de totale wereldverschepingen van buitengewoon kleinen omvang zijn geweest. Dientengevolge is ook de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid tarwe weder afgenomen, doch veel steun ondervindt de markt daarvan niet. Integendeel leest men in marktverzichten den laatsten tijd nog altijd weder over de bezwaren, welke speciaal in Engeland ondervonden worden bij het opslaan van de groote hoeveelheden tarwe, welke daar arriveeren. Ook in deze week weder kwam het voor, dat te Liverpool ladingen tarwe in overliggeld kwamen, omdat men niet tijdig voor opslagruimte kon zorgen. Ook op het vasteland, speciaal te Antwerpen en Rotterdam, ligt buitengewoon veel Argentijnsche tarwe opgeslagen en het is dan ook geen wonder, dat, ondanks de kleine verschepingen der afgelopen week, de vraag in Europa geen verbetering onderging en na de uitbreiding van den omzet in de laatste dagen van October weder kon afnemen. Zelfs hebben die kleine verschepingen eerder de strekking om aan de overzeesche termijnmarkten de prijzen te doen dalen, omdat daaruit immers blijkt, dat de voor export beschikbare voorraden nog maar altijd geen vermindering ondergaan. Zeer sprekend zijn in dit opzicht de cijfers, die omtrent den export uit Canada worden gepubliceerd en die voor Augustus en September voor alle graansoorten buitengewoon veel kleiner zijn dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Voor tarwe bedroegen ze 17 ¹/₁₀₀ miljoen bushels tegen 52 miljoen in Augustus en September van 1928. Sedert 30 October zijn dan ook de termijnmarkten te Winnipeg en Chicago en eveneens in Argentinië weder achteruitgelopen. Sterk was eerst die verlaging niet, omdat de steun der reeds genoemde 100 miljoen dollar zich nog liet gelden, evenals die van de uitbreiding der vorige week in den verkoop naar Europa van tarwe uit de Vereenigde Staten en Canada. Het vertrouwen, dat Europa later veel hogere prijzen zal betalen, blijft daar dan ook nog wel bestaan en een belangrijke factor daarbij is de overtuiging, dat Europa nu weliswaar voor een groot gedeelte teert op de eigen oogsten, doch dat niet lang meer zal kunnen volhouden. Wij zullen dienen af te wachten hoe deze strijd tusschen Europa en Amerika zich verder ontwikkelt en of niet de Amerikaansche kansen steeds slechter worden door het achterhouden der voorraden. In Argentinië zijn de vooruitzichten voor den nieuwen oogst nu goed, afgezien dan van de schade, die reeds lang geleden door droogte is teveeggebracht en in de prijzen is verdisconteerd. In Australië

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Oct. 2 Nov. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	27 Oct. 2 Nov. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	22.339	1.385.507	1.891.310	2.348	103.388	58.843	1.488.895	1.950.153
Rogge	1.107	176.530	180.970	—	1.158	—	177.688	180.970
Boekweit	801	17.494	14.054	—	875	—	18.369	14.054
Maïs	11.529	709.893	865.180	2.174	170.244	178.345	880.137	1.043.525
Gerst	9.241	419.276	425.130	1.100	6.395	12.233	425.671	437.363
Haver	7.462	180.565	170.130	—	2.944	617	183.509	170.747
Lijnzaad	6.320	123.652	161.792	4.820	265.478	330.374	389.130	492.166
Lijnkoek	1.893	196.741	167.609	—	600	1.184	197.341	168.793
Tarwemeel	2.738	71.530	91.594	522	24.015	31.746	95.545	123.340
Andere meelsoorten	853	18.597	9.813	—	—	—	18.597	9.813

begon men sterk naar regen te verlangen. Reeds waren de laagste oogstramingen weder van 130 millioen bushels verlaagd tot 110 millioen, doch in de afgelopen week heeft het in Australië algemeen geregend. Op 4 November waren alle overzeesche termijnmarkten zeer flauw met zeer klei- nen omzet in Europa. De markten sloten op ongeveer hetzelfde peil als op 29 October.

Zaken in rogge van overzee komen in Europa nog altijd niet tot stand en de markt wordt bij voortdoring beheerscht door Duitschland en de omliggende landen, terwijl nu en dan ook tot hoogere prijzen zaken voorkomen in Hongaarsche rogge, waarvoor echter de prijzen den laatsten tijd aanzienlijk zijn gedaald: Te Chicago is rogge aanvankelijk evenals tarwe vast geweest, nadat op 29 October nog al eenige prijsdaling had plaats gevonden. Van het daarop gevolgde herstel is echter op 2 en 4 November een groot gedeelte weder verloren gegaan.

Voor maïs is in het begin der week de stemming beter geweest. Verschepingen uit Roemenië lieten op zich wachten, in verband met den lagen waterstand van den Donau, waardoor aanvoeren uit Zuid-Slavië werden tegengehouden en slechts beperkte hoeveelheden uit de Donauhavens werden afgeladen. Ook was in West-Europa het aanbod van stoomende Plata-maïs niet meer overdadig, terwijl de verschepingen van maïs uit Argentinië deze week zeer klein zijn geweest. Dit wil niet zeggen, dat er niet nog flinke hoeveelheden Plata-maïs voor export beschikbaar zijn; doch zal zeker samenhangen met de omstandigheid, dat gedurende eenigen tijd de vraag voor Plata-maïs in Europa slecht is geweest. De betere stemming aan de maïs-markt is samengegaan met eenige vermeerdering van zaken in Plata-maïs op aflading, vooral naar Engeland, waar men daarvoor aanzienlijke premies boven spoedige posities betaalde. Aan de Argentijnsche termijnmarkten is in de eerste dagen der week de maïsprijs gestegen, hetgeen tengevolge had, dat de voor Donau-maïs genoteerde prijzen eveneens werden verhoogd en aanbod daarvan uit de tweede hand afnam. De vraag naar maïs in West-Europa bleef, afgezien van Engeland, echter teleurstellend en toen tenslotte ook de prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten zich niet konden staande houden en eveneens Chicago voor maïs weder flauw werd, was het met de vaste houding der maïs-markt spoedig weder gedaan. Regen in de Donaulanden deed de kans op spoedige en groote Roemeensche verschepingen weder toenemen en de reeds afgeladen partijen kwamen, evenals latere verscheping, telkens goedkoop aan de markt, zoodat die op 4 November in Nederland weder goedkoop te koop waren dan in dit seizoen was voorgekomen. Daarbij bleef de vraag slecht met zeer be-

perkten omzet. Ook Plata-maïs, welke te Rotterdam arriveerde, was slechts tot eenigszins dalende prijzen te plaatsen, terwijl voor Zuid-Afrikaansche soorten de vraag zelfs slecht was en deze dus goedkoop dan alle andere soorten te koop waren. Vraag voor Donau-maïs ter levering in winter en voorjaar blijft in Nederland nog wel bestaan, doch na de prijsstijging, die daarvoor in de vorige week was ingetreden, is het prijsniveau weder gedaald tot het laagste punt, dat daarvoor tot nog toe heeft bestaan. In Duitschland wordt slechts zeer weinig maïs gekocht en voor zoover nieuwe invoer van voedergranen daar noodig is, bepaalt men zich voornamelijk tot gerst. In verband met de groote hoeveelheden haver en rogge, waarover Duitschland beschikt, is ook voor gerst echter de ondernemingslust niet groot.

Voor gerst zijn de prijzen nog steeds hooger dan eenigen tijd geleden. Wel leest men telkens van de groote hoeveelheden gerst, welke in de Roemeensche havens liggen opgeslagen en daar op export wachten, terwijl ook voor het vervolg nog veel gerst in die havens zal worden aangevoerd, doch wegens de werkzaamheden aan den maïs-oogst schijnen die aanvoeren op het oogenblik niet groot te zijn. De prijsstijging van eenigen tijd geleden heeft zich dan ook in Roemenië nog gehandhaafd, doch het gevolg daarvan is voornamelijk, dat slechts zeer weinig nieuwe zaken tot stand komen. In Noord-Amerika zijn de termijnmarkten voor gerst tot 4 November vast gebleven met slechts kleine prijsfluctuaties en de Amerikaansche noteringen waren bij voortdoring te hoog voor Europa. In Nederland blijft voergerst uit de Vereenigde Staten steeds beneden Amerikaansche pariteit te koop, terwijl Donau-gerst daar nog altijd zoo goed als niet wordt gekocht. Op 4 November was gerst in Noord-Amerika echter flauw en den volgenden dag waren verschepers aanzienlijk beneden de noteringen van den laatsten tijd aan de markt en lager dan in dit seizoen tot nog toe was voorgekomen. Toch staan de termijnmarkten te Minneapolis en Winnipeg nog vrij wat hooger dan omstreeks het midden van October.

Voor haver wordt de markt nog altijd volkomen beheerscht door Duitschland, dat echter, afgezien van beperkte zaken naar Engeland, voor zijn haver slechts weinig kooplust in de naburige landen vindt. In Nederland verkeert de markt zelfs steeds onder den druk der overvloedige hoeveelheden Duitsche haver, welke er eenige maanden geleden zijn gekocht. Duitsche haver is dan ook in den loop der week weder telkens goedkoop te koop gekomen, waarbij eerst wederverkoopers den toon aangaven, doch sedert enkele dagen ook Duitsche verkoopers op het verlaagde prijsniveau weder koopers trachten te vinden.

N. V.

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

Maatschappelijk Kapitaal f 25.000.000.—

Volgestort geplaatst en reserves f 13.400.000.—

De Maatschappij financiert de aanschaffing op termijnbetaling van Industrie-machines, Landbouwmachines, Zuivel-installaties, Kantoor- en Winkelmachines, Bedrijfsautomobielen, enz. enz.

Ook Donau-haver is weder telkens in prijs gedaald en vindt slechts moeilijk opname. Van Noord-Amerika is van zaken in haver naar Europa nog altijd geen sprake en ook in Plata-haver komen zeer weinig zaken voor. Het is dan ook geen wonder, dat in het einde der week de haverprijs in Argentinië aanzienlijk gedaald is.

SUIKER.

Ook de afgelopen week konden de prijzen op de verschillende suikermarkten zich niet handhaven. Raffinadeurs bleven over het algemeen geheel uit de markt, terwijl houders van tweedehands suikers vooral in Amerika hunne posities likvideerden, waardoor ongecontroleerde Cubasuiker met $\frac{3}{16}$ d.c. daalde en tot $\frac{2}{16}$ d.c. aangeboden werd met slechts geringe afdoeningen. De Cubaansche Export Centrale echter handhaaft vooralsnog haar vast standpunt en verkocht de afgelopen week niet meer dan ongeveer 6000 tons Decemberverscheping tot 2.21 d.c. c. & fr. Ver. Staten, terwijl lagere bidingen geweigerd werden.

Ook op de termijnmarkt brokkelden prijzen verder af en waren de slotnoteeringen: Dec. 2.05; Mrt. 2.10; Mei 2.16; Juli 2.23, terwijl de laatste noteering voor Sp. Centrifugals 3.77 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 56.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 65.000 tons in 1928 en de voorraden 674.000 tons tegen 272.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod.	5.156.316	4.037.833	4.508.521
Consumptie	127.768	84.916	123.521
Weekontv. afscheephavens...	21.807	38.579	38.827
Totaal sedert 1 Jan.	4.698.862	3.639.276	4.076.961
Weekexport	55.756	86.913	58.698
Totale export sedert 1 Jan. . .	4.284.830	3.165.400	3.545.819
Voorraad afscheephavens....	374.364	473.876	531.142
Voorraad binnenland	369.354	313.641	308.039

F. O. Licht publiceert zijne tweede raming van den a.s. Europeeschen bietsuiker oogst, welke hier volgt in vergelijking met zijne eerste raming en met de opbrengst over 1928/29:

	1929/30		1928/29 Opbr. Tons.
	2e Raming	1e Raming	
	31/10/29 Tons.	30/9/29 Tons.	
Duitschland	1.750.000	1.700.000	1.851.263
Tsjecho-Slowakije	1.025.000	1.025.000	1.042.948
Oostenrijk	120.000	120.000	107.322
Hongarije	230.000	230.000	220.062
Frankrijk	870.000	910.000	903.075
België	270.000	260.000	279.290
Nederland	260.000	260.000	319.937
Denemarken	135.000	135.000	170.000
Zweden	110.000	105.000	160.860
Polen	820.000	780.000	756.889
Italië	425.000	415.000	367.334
Spanje	255.000	255.000	262.000
Groot-Brittannië	310.000	310.000	245.090
Overige landen	309.000	299.000	335.257
Tot. Europa zonder Rusland	6.889.000	6.804.000	7.021.327
Rusland	1.285.000	1.350.000	1.446.000
Tot. Europa incl. Rusland ..	8.174.000	8.154.000	8.467.327

Het cijfer voor Rusland is gebaseerd op rapporten in de Russische pers, welke wegens de strenge censuur wel niet veel zullen verschillen van de officieele gegevens, die echter nog niet ontvangen werden.

Het weer in October was volgens F. O. Licht vrijwel gelijk aan dat van het vorig jaar, echter zonder dat daaraan zulk een droge periode was vooraf gegaan. Het rooien der bieten is overal vrijwel beëindigd, doch hier en daar klaagt men thans over teveel regen.

In Engeland was de markt voor ruwsuiker de geheele week rustig, doch prijshoudend; stoomende ruwsuiker werd echter om en bij Sh. 8/9 c.i.f. afgedaan, terwijl één partij tot zelfs Sh. 8/6 werd verkocht. De termijnmarkt was vrij levendig en kon na eenige dagen aan het slot weer aantrekken.

Op de ruwsuikermarkt sloten noteeringen als volgt: Dec. Sh. 8/4½; Mrt. 8/8½; Mei 9/2¼; Aug. 9/6½; Dec. 9/8½.

Raffinadeurs verlaagden deze week den prijs van hun product met 3 d.

Op Java fluctueerden de prijzen op de markt voor tweedehands suiker slechts zeer weinig; de noteeringen brok-

kelden aanvankelijk ietwat af om daarna echter weder tot het vroegere niveau aan te trekken.

- Hier te lande konden de prijzen op de termijnmarkt zich ook niet houden. Geopend op f 12½ voor Dec.; f 13½ voor Mrt.; f 13½ voor Mei (aanbod), liepen zij terug tot resp. f 12½, f 12½ en f 13½, waarna tijdelijk eenig herstel intrad. Aan het slot zakte de stemming echter weder en was flauw op de volgende noteeringen: Dec. f 12½; Mrt. f 13.—, en Mei f 13¼, alles aangeboden met koopers tot f ½ lager. De omzet bedroeg deze week 7800 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29 tot 25 Oct. '29	Overeenkomstige periode	
		1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	3807	3662	3589
Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	327	325	245
„ „ 't Vasteland etc.	1250	1231	1399
„ „ Japan.....	273	381	310

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	25 Oct. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	2146	2011	2251
Binnenland	1186	954	1097
New York	97	10	217
New Orleans	354	243	378
Liverpool	216	259	626

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 30 October 1929.

De markt voor Amerikaansche katoen is teruggelopen, hoewel er op jl. Zaterdag een verandering intrad en prijzen 4 punten naar boven gingen. Het ginner'srapport, dat op Vrijdag gepubliceerd werd, was beter dan verwacht werd, bedragende in totaal 9.099.000 balen, tegen 8.151.000 het vorig jaar tegen in 1927 8.117.625 en in 1926 8.727.709 balen. Dit rapport met de gedesorganiseerde Amerikaansche effectenmarkt is in hoofdzaak verantwoordelijk voor de daling in prijzen, die gisteren nog wat meer geprononceerd was. De futures van deze maand noteerden toen in Liverpool 9.46 d., het laagste punt van het seizoen. New-York sloot gisterenavond 15 tot 34 lager, terwijl Liverpool vanmorgen onveranderd 2 punten hooger opende. Wat Egyptische katoen betreft, waren in Alexandrië op Maandag de prijzen beduidend lager tengevolge van een buitengewoon groote liquidatie; F.G.F. Sakel loco noteerde gisteren 15.35 d., een prijs, dien wij sedert den 3den Mei 1927 nog niet aanschouwd hebben. Het is merkwaardig, dat het verschil in prijzen voor Amerikaansche en Egyptische katoen op het oogenblik normaler is dan het in tijden geweest is. De vraag naar loco katoen was de vorige week in Liverpool minder groot, bedragende in totaal 36.000 balen.

De markt voor Amerikaansch garen is niet zoo opgewekt. In de grove nummers beperken zaken zich tot aankopen voor onmiddellijk gebruik. Naar de medio-nummers is behoorlijk vraag, en betrekkelijk veel spinners rapporteren, dat zij gisteren nogal wat afgesloten hebben; anderen maakten melding van flinke orders in zeer goede kwaliteiten. Wat tweedraads getwijnd betreft, komen er nogal wat zaken tot stand voor binnenlandsch gebruik. Bidingen van Engelsch-Indië zijn op het oogenblik echter te laag. Voor Egyptische garens bestaat weinig belangstelling; de meeste spinners waren dan ook gisteren niet tevreden. De bidingen van Bombay voor tweedraads getwijnd waren te laag, om geaccepteerd te kunnen worden. Voor de fijnere nummers bestaat van de zijde van het Continent weinig animo.

De doekmarkt toont nog weinig verandering. Aanvragen zijn er genoeg binnengekomen, speciaal van Engelsch-Indië, maar de bidingen zijn te laag, om geaccepteerd te kunnen worden. Fabrikanten van shirtings en de drukkerijen zijn voor het meerendeel behoorlijk goed bezet, evenals fabrikanten van dhooties. Prijzen tonen over het algemeen weinig verandering, uitgezonderd dan dezulke, die veroorzaakt worden door de prijsschommelingen van het cruwe product. Men moet echter in aanmerking nemen, dat het heel lastig is, om een idee te krijgen van de tegenwoordige verkoopprijzen, omdat op de meeste bidingen niet kan worden ingegaan.

1.847.000 balen tegen 2.065.000 balen op 1 October. In Amerika bedroeg hij 686.000 balen tegen 689.000 balen op 1 October. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.533.000 balen tegen 2.754.000 balen op 1 October. Hij bedroeg op 1 November 1928 — 2.623.000 balen en op 1 November 1927 — 2.128.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 November 5.069.000 balen tegen 5.222.000 balen op 1 October en 5.332.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 November nog niet bekend is, doch die op 1 October bedroegen 14.892.000 balen en op 1 November 1928 — 13.669.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 76/- à 79/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 80/- à 83/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 46/- à 48/-.

Van Robusta uit aflagend van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, November-verscheping, 29 ct.; Benkoelen Robusta, November-verscheping, 30 ct.; Mandheling Robusta, November-verscheping, 31½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, November-verscheping, 40 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
4 Nov.	\$ 9,—	\$ 8,80	\$ 8,68	\$ 8,52
28 Oct.	" 8,43	" 8,23	" 8,15	8,03
21 "	" 10,57	" 10,02	" 9,78	9,58
14 "	" 11,—	" 10,65	" 10,45	10,25

Rotterdam, 5 November 1929.

THEE.

De theemarkt had in de beide afgelopen weken een vrijwel onveranderd aanzien.

In haar veilingbericht karakteriseerde het Secretariaat der Vereeniging voor de Thee-cultuur den toestand aldus: „Niettemin bleef de markt gunstiger dan de statistische positie doet verwachten.” Immers nog steeds vormen de groote voorraden te Londen, welker omvang niet precies bekend zijn, doch welke op ca. 220 miljoen lbs. mogen worden getaxeerd, een zwaren druk op de markt.

In de Amsterdamsche veiling op 31 October ontbraken

verschillende koopers, zoodat de veiling een traag verloop had.

De aanwezige koopers toonden vooral belangstelling voor kwaliteit, hetgeen tengevolge had, dat de betere soorten, i.h.b. Java-blad veelal hooger werden betaald.

De middenprijs van 68¼ cts. was dan ook 3¼ cts. hooger dan die van de vorige veiling, hetgeen grootdeels aan voornoemde omstandigheid moet worden toegeschreven, daar voor de overige sorteeringen de prijzen nauwelijks prijshoudend waren.

Engelsche vakbladen melden, dat er te Londen met de Russen wordt onderhandeld over den aankoop van een groote hoeveelheid thee.

Het is duidelijk dat, mochten deze onderhandelingen slagen en daardoor de Londensche voorraden tot normale proporties worden teruggebracht, dit voor de theemarkt een uitkomst zou zijn.

De vraag is slechts, welke offers hiervoor zouden moeten worden gebracht. Ingeval deze te groot zouden zijn, zou het geenszins uitgesloten zijn, dat de markt een verdere inzakkung zou ondergaan.

De thee-uitvoer van Noord Britsch-Indië bedroeg volgens de Tea Brokers' Association of Londen in September 53 miljoen lbs. t.o. 52½ miljoen lbs. in 1928. Gedurende het loopende seizoen (April—Sept.) bedroeg de uitvoer 171 miljoen lbs., hetgeen 8 miljoen lbs. meer is dan in 1928. Gedurende diezelfde periode werden uit Zuidel. Britsch-Indië in totaal uitgevoerd 40 miljoen lbs. t.o. 37.7 miljoen lbs. in het vorige jaar.

Volgens bericht van de Vereeniging voor de Thee Cultuur bedroeg de uitvoer van China naar het buitenland gedurende het eerste halfjaar 430.000 picol (52 miljoen hKG.). Voor 1928 waren deze cijfers 365.000 picol gelijkstaande met 44 miljoen hKG.

De uitvoer uit Nederlandsch entrepôt van Nederl.-Indische thee beliep in September 606.000 KG. t.o. 670.000 KG. in September 1928 (cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek). Gedurende Jan.—September wees de uitvoer met 5.890.000 KG. echter een overschot aan boven die van verleden jaar, toen hij 5.209.000 KG. bedroeg.

Amsterdam, 4 November 1929.

COPRA.

De markt was in de afgelopen week aanvankelijk slauw gestemd. Er was weinig vraag met geregeld ruim aanbod van het Oosten. Tegen het slot deed zich meer dekkingsvraag voor; terwijl tezeldertijd de markt van Marseille sterk verbeterde.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹)

TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER²) Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Afl. N.-l. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. ½ K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van Thee Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%		
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2	92,9
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	88,9
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,9
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	89,2
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	47	76,6	72,25	85,5	92,3	88,7
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	102,4	93,5	92,3	90,4
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,6
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	92,2
292.16	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	90,2
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	89,1
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	88,6
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	88,9
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,2
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	87,9
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,9
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	89,2
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-19,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	90,5
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-19	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	89,2
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-19,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	91,8
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-19,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	88,2
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-19,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	86,6
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-18,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,4
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-18,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	81,1
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-18,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	84,8
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-18,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5	85,1
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-19,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	84,6
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2	85,4
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8	85,8
207.51/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-1/0,5	29,5	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9	83,9
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,4	-1/0,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6	81,7
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-1/0,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	91,0	81,9
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-1/1	30,9	13,425	71,6	54	88,0	68,50	81,1	91,0	83,7
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-1/0,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	91,6	83,6
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	-1/0,125	28,4	13,475	71,9	51,75	84,3	64	75,6	91,0	82,0
187.29/6	72,0	18,45	79,4	32,00	58,3	22,50	76,3	-19,6575	27,1	13,30	70,9	48,50	79,0	64,75	76,7		
181.17/6	69,5	18,10 ⁵	77,8 ⁵	31,50 ⁶	62,7 ⁶	22,50 ⁶	76,3 ⁶	-18,3125	23,3	12,75	68,0	43	70,1	68,25 ⁶	80,7 ⁶		

huidige officiële noteringswijze (Jan. 1928). ³) = Matting vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1928). ⁴) Jaar- en maandgemiddelden afgerond ½ pence. ⁵) 1 November ⁶) 31 October

De slotnoteeringen zijn:
Ned.-Ind. fms. Copra, op alle termijnen f 27½.

STEENKOLEN.

Tot vandaag ziet men nog niet klaar in, wat de Engelsche Regeering nu tenslotte voor heeft met de mijnindustrie. Het is een praten over en weer met beide partijen, zonder dat de belanghebbenden eenige vastheid hebben ten aanzien van wat de toekomst brengen zal. Zooveel is wel zeker, dat de Regeering er tenslotte niet buiten zal kunnen, den werkdag met een half uur te bekorten, ingaande het aanstaande voorjaar, om tenminste de gemoederen eenigszins te kalmeeren.

Van de Westfaalsche en Hollandsche productiegebieden geene nieuws, dat op stoornissen, welke ook, zou wijzen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 11.50
Durham Ongezeefde	„ 12.—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 13.25
Schotsche gezeefde (Prime Lothians)	„ 11.25
Yorkshire gewassen Singles	„ 12.—
Westfaalsche VETFÖRDER	„ 13.35
„ Vlamstukken I	„ 14.50
„ Smeenootjes	„ 14.—
„ GasvlamföRDER	„ 13.25
„ Gietokes	„ 17.25
Hollandsche Eierbriketten	„ 16.50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.25. Markt prijshoudend.

IJZER.

De kalme stemming van de Belgische ruwijzermarkt blijft aanhouden. De prijs van Lux. 3 heeft zich in de afgelopen veertien dagen kunnen handhaven. De Fransche markt verkeert in een gunstige positie tengevolge van de voortdurende activiteit der gieterijen. De Cleveland ruwijzermarkt ondervindt in toenemende mate den invloed van de concurrentie van continentaal ijzer, hetgeen een vermindering van de vraag naar het Clevelandproduct teweeg heeft gebracht.

Terwijl de staalmarkt de voorlaatste week nog uitgeproken zwak was, vertoonden de prijzen in de afgelopen week een eenigszins vastere tendenz.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Ofschoon de stemming over het algemeen niet verbeterd is, kwamen in de afgelopen week iets meer afsluitingen tot stand, tegen vrijwel ongewijzigde vrachten. Van Montreal werden een prompte lading van 25.000 qrts. naar het Bristol Kanaal en Londen tegen resp. $1/10\frac{1}{2}$ en $1/9$ alsmede twee November-ladingen naar de Middellandsche Zee tegen \$ 0.14 afgesloten. Daarna werd echter een boot van 35.000 qrts. naar de Middellandsche Zee tegen \$ 0.13 bevracht voor tweede helft November laden, met de optie Antwerpen of Rotterdam tegen \$ 0.09 en Hamburg/Bremen tegen \$ 0.09½.

Van de Northern Range werd een handige boot van ca. 21.000 qrts. naar de Middellandsche Zee tegen het betrekkelijk goede cijfer van \$ 0.14, basis één haven, voor 12/25 November laden afgesloten, terwijl van de *Gulf* per eerste helft November tegen $2/6$ per qrt. naar U.K. bevracht is, met de optie Havre/Duinkerken/Hamburg tegen $2/4\frac{1}{2}$, Antwerpen of Rotterdam tegen $2/3$, hetwelk kan worden herhaald. Voor 10/20 November laden is daarentegen $2/7\frac{1}{2}$ betaald naar U.K., met de optie Havre/Hamburg range tegen $2/4\frac{1}{2}$, Antwerpen tegen $2/1\frac{1}{2}$.

Van de North Pacific is de toestand ongewijzigd.

La Plata. De toestand is slechter dan ooit. De vraag naar ruimte is voor alle termijnen zeer gering en helaas valt door de afsluitingen van een 7000 tonner van de Eovent-Rivier naar Antwerpen of Rotterdam tegen 11/- en een boot van ongeveer gelijke grootte naar Antwerpen/Hamburg range tegen $10/6$, beide voor prompte belading, een verdere daling in de vracht te constateeren. Ofschoon in middels verdere booten de thuisreis in ballast aanvaard hebben, had dit niet de minste uitwerking op de vrachten, om de eenvoudige reden, dat er geen vraag was. Voor December-laden is een handige boot tegen $14/3$ van de Boven-Rivier naar U.K./Continent afgesloten en per Januari een 6700 tonner tegen $17/9$, met 6 d. minder naar Antwerpen of Rotterdam.

Suiker. Deze markt was zeer flauw. De resterende lading van het kort geleden verkochte kwantum van 50.000

tons werd door een 7800 tonner van Cuba naar U.K./Continent tegen het lage cijfer van $15/-$, basis één loshaven, voor eerste helft December-laden genomen. Voor November-verschepping zijn nog steeds geen orders aan de markt; de eenige lading, die werkelijk definitief is, is een order van 5500/6000 tons eveneens per December van Cuba naar U.K./Continent, waarvoor $15/-$, misschien $15/6$, basis één loshaven, te krijgen is. Van San Domingo werd slechts een zeer kleine boot van ca. 2500 ton voor November-laden naar Genua tegen \$ 6 bevracht.

Salpeter van Chili. Bevrachters hebben hun politiek van terughouding nog niet gewijzigd en de vraag naar scheepsruimte is niet beter geworden, niettegenstaande het feit, dat de vrachten verder gedaald zijn. Er was een order van 7000 ton aan de markt voor November/December-verschepping op basis Bordeaux/Hamburg range tegen $17/6$, maar tegen dit cijfer was tonnage tot nu toe niet verkrijgbaar en het is de vraag of bevrachters tegen een veel lager cijfer dan $20/-$ zullen slagen. Verder was er nog een order voor een boot van 5/6000 ton met beperkten diepgang eveneens voor Nov./December-laden, tegen ca. $19/-$, maar geschikte booten waren niet bereid dit cijfer te accepteren.

Ook voor lijnruimte bestond weinig belangstelling. Geboekt werden slechts 1000 ton naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg tegen $14/-$, optie Duinkerken $15/6$, en 3000 ton op dezelfde basis, echter met de optie Duinkerken tegen $15/-$, alle cijfers minus 6 d.

Donau. De toestand is ongewijzigd.

Zwarte Zee. Van de Zwarte Zee vond slechts één afsluiting plaats, welke een 7000 tonner naar U.K. tegen $15/6$, optie Continent tegen $15/-$, voor 5/30 November-laden, betrof.

Middellandsche Zee. Doordat van de Donaumarkt niets te doen is, is het aanbod van tonnage voor erts van de Middellandsche Zee vrij groot en de vrachten zijn zoodoende iets gemakkelijker. Afgesloten werden o.m. de volgende ladingen: Hornillo Baai/Rotterdam $6/3$; Glasgow $7/9$; Bougie/Middlesbrough $8/6$; Bona/Middlesbrough $8/6$; Algiers/Jarrow $7/9$; Pomaron/Gent $8/-$; Huelva/Rotterdam $6/6$.

Phosphaat werd als volgt bevracht: Sfax/Calais $7/6$ en Casablanca/Dantzig $7/6$.

Noord-Spanje. Nadat bevrachters in de meest dringende behoefte aan scheepsruimte voorzien hebben, wachten zij thans af en waar het aanbod van booten nog tamelijk groot is, zijn de vrachten flauwer. Bevracht werden volgende ladingen: Bilbao/Rotterdam of Vlaardingen $5/9$, IJmuiden $6/3$, Middlesbrough $7/9$, Cardiff $6/6$ en Santander/Rotterdam $5/10\frac{1}{2}$.

Kolen van U.K. De uitgaande vrachten waren met uitzondering naar Zuid-Amerika betrekkelijk flauw en het aanbod van scheepsruimte was vrij goed. Door de buitengewoon slechte vrachten, welke terugkeerend van de La Plata betaald worden, moesten de kolenvrachten in deze richting natuurlijk oploopen, in het bijzonder voor prompte ladingen.

Van Zuid-Wales werden o.m. afgesloten: St. Nazaire $6/-$, Vigo $10/-$, Gibraltar $8/-$, Genua $8/3$, Piraeus $9/3$, Port-Said $9/3$, Las Palmas $9/3$, Rio $15/-$, Buenos Aires $18/-$, U.S. Atlantic $9/-$, Halifax $15/-$ en Montreal $13/6$ en van de Oostkust: Stockholm $5/9$, Helsingfors $7/3$, Aarhus $6/6$, Hamburg $4/7\frac{1}{2}$, Rotterdam $4/3$, Antwerpen $3/4\frac{1}{2}$, Rouaan tot $6/-$, Genua $7/10\frac{1}{2}$, Port-Said $9/3$ en Buenos Aires $17/6$.

RIJNVAART.

Week van 27 October t/m. 2 November 1929.

De aanvoeren van zeezijde namen beduidend af. Scheepsruimte, hoewel beperkt, bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. Tot in de tweede helft der week werden er veel schepen aangenomen om in Ruhrhavens kolen te laden. De ertsvracht liep tengevolge van het wassende water en verminderde vraag terug van f 1.40—1.50 tot resp. f 0.80—0.90 per last met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn was nog tamelijk vraag. De daghuur voor groote schepen voor ruwe producten liep terug tot $3\frac{1}{4}$ cts. per ton, terwijl voor kleinere, vlotte schepen voor diverse goederen de stemming tamelijk vast bleef. Voor deze laatsten bedroeg de daghuur gemiddeld $4\frac{1}{4}$ à $4\frac{1}{2}$ cts. Het sleeploon varieerde tusschen het $32\frac{1}{2}$ en 40 cts. tarief. De waterstand was in de tweede helft der week matig wassend. Naar den Bovenrijn werd op 1.80 M. en naar den Benedenrijn (Ruhrhavens) op maximum 2.40 à 2.45 M. afgeladen.

In de Ruhrhavens verminderde de vraag naar scheepsruimte, terwijl het aanbod hiervan toenam. De verscheppingen van kolen bleven zeer matig. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam liep terug van Mk. 2.80 tot Mk. 2.— inclusief sleeploon.